

Päijätthämäläisen huippu-urheilijan tukimahdollisuuksien parantaminen Päijät-Häme – huippu-urheilun kasvukeskus – hankkeen avulla

Niina Heikkilä

Opinnäytetyö
Liikunnan ja vapaa-ajan
koulutusohjelma
Vierumäen yksikkö
Kevät 2013

<p>Tekijä tai tekijät Niina Heikkilä</p>	<p>Ryhmätunnus tai aloitusvuosi LOT 2010</p>
<p>Raportin nimi Päijäthämäläisen huippu-urheilijan tukimahdollisuuksien parantaminen Päijät-Häme – huippu-urheilun kasvukeskus – hankkeen avulla</p>	<p>Sivu- ja liitesivumäärä 54+7</p>
<p>Opettajat tai ohjaajat Paula Harmokivi-Saloranta, Kirsi Hämäläinen</p>	
<p>Tämän tutkimuksen tavoitteena oli kartoittaa päijäthämäläisen huippu-urheilijan tukimahdollisuuksien parantamista Päijät-Häme – huippu-urheilun kasvukeskus – hankkeen avulla. Tutkimuksessa tutkittiin vuoden 2012 alussa käynnistyneen hankkeen onnistumista ja tuloksia huippu-urheilijoiden osiosta. Osittain tuloksia tarkastellaan myös koko hankkeesta. Hankkeen toteuttamisen vastuu oli Päijät-Hämeen Urheiluakatemialla ja hanketta hallinnoi Päijät-Hämeen Liikunta ja Urheilu. Hankkeen avulla pyrittiin luomaan urheilijan polun malli Päijät-Hämeeseen.</p> <p>Tutkimus toteutettiin laadullisena tutkimuksena, jossa aineisto kerättiin teemahaastattelujen avulla. Tutkimukseen liittyvät haastattelut tehtiin hankkeessa ja päijäthämäläisen urheilijan polun kehittämisessä mukana olleille henkilöille. Haastateltavia henkilöitä oli viisi. Kaksi heistä oli tai oli ollut huippu-urheilija ja kolme muuta haastateltavaa olivat urheilun asiantuntijoita.</p> <p>Tutkimustuloksista ilmeni, ettei hankkeella saavutettu suoraa taloudellista hyötyä urheilijan elämään nyt tai tulevaisuudessa. Välillinen hyöty kuitenkin saavutetaan esimerkiksi Päijät-Hämeen Urheiluakatemiassa tarjoamien palveluiden kautta. Rahassa mittamaattoman, valmentajahiomon, eli valmentajien tietotaidon lisääminen oli tulosten mukaan projektin onnistuneimpia pilotteja. Hankkeen avulla myös tietoisuus Päijät-Hämeen urheiluakatemian lisääntyi.</p> <p>Päijäthämäläisen huippu-urheilijan tukimahdollisuudet ja olosuhteet olivat tutkimuksen tulosten mukaan hyvät. Huipulle nousevien urheilijoiden taloudelliset tukimahdollisuudet kaipaavat kuitenkin parannusta. Tulosten mukaan urheilijoiden tukimahdollisuudet olivat melko samankaltaiset koko Suomessa.</p> <p>Tulosten perusteella hankkeessa aloitteen saanut Päijät-Hämeen Urheilulääkäri – pilotti, olisi asia, johon täytyisi löytää rahoitus. Tämä auttaisi päijäthämäläisiä urheilijoita suoraan taloudellisesti.</p>	
<p>Asiasanat huippu-urheilu, kehittämisprojektit, Päijät-Häme</p>	

Degree Programme in Sports and Leisure Management

<p>Authors Niina Heikkilä</p>	<p>Group or year of entry LOT 2010</p>
<p>The title of thesis Improvement of support possibilities for a top-athlete from Päijät-Häme Region by Päijät-Häme Growing Top-Level Sport Centre Project</p>	<p>Number of pages and appendices 54+7</p>
<p>Supervisor(s) Paula Harmokivi-Saloranta, Kirsi Hämäläinen</p>	
<p>The purpose of this study was to identify improvement in the support opportunities for top-level athletes with the help of Päijät-Häme Growing Top-Level Sport Centre Project. The primary goal was to discover success and results of the top-athlete section in a pilot project that was started in the beginning of 2012. The results are partly examined from the entire project. The responsibility for the implementation of the project was born by Päijät-Häme Sports Academy and the project was managed by Päijät-Hämeen Liikunta ja Urheilu ry. The whole goal of the project was to create a model for an athlete's path in Päijät-Häme region.</p> <p>The study was implemented as a qualitative study. The material for the survey was gathered by interviews. The interviews were made with persons who took part in the project and were in the Päijät-Häme region athlete's path development process. There were five interviewees. Two of them are or had been top-athletes and three of them were top-level sport specialists.</p> <p>The main result of the study was the fact that the project has not produced any financial benefit for top-athletes' life now or for the future. An indirect benefit was achieved for example from the services that Päijät-Häme Sports Academy offers for athletes. The most successful pilot was the project where coaches started cooperating. This is something that is not possible to measure by money. The project also raised awareness of Päijät-Häme Sports Academy.</p> <p>Support opportunities and circumstances for top-level athletes from Päijät-Häme region are good, judged by the results of the study. However, the situation needs to improve for young athletes. The results showed that athletes' chances for support are quite similar throughout the country. Based on the results, a pilot programme by Päijät-Häme Sports Medicine was initiated. The results show that it would be necessary to find financing for the pilot. This would mean financial help for athletes in Päijät-Häme region.</p>	
<p>Key words development projects, Päijät-Häme, top-level sport</p>	

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Huippu-urheilija Suomessa	4
2.1	Huippusuoritus	5
2.2	Urheilijasta huippu-urheilijaksi	5
2.3	Urheilijan polku	7
3	Suomalaisten huippu-urheilijoiden tukijärjestelmiä	8
3.1	Suomen Urheilijoiden Tukisäätiö	10
3.2	Urheilijayhdistys.....	10
3.3	Suomen huippu-urheilijoiden unioni ry.....	11
3.4	Urheiluopistosäätiö	11
4	Olympiakomitean alaisuudessa olevat tukijärjestelmät.....	12
4.1	Huippuvaiheen ohjelma.....	12
4.2	Urheiluakatemiaohjelma	13
4.3	Osaamisohjelma.....	13
4.4	Haastajaohjelma.....	13
4.5	Opetus- ja kulttuuriministeriön apurahat	14
4.5.1	Apurahojen määrä	15
4.6	Urheilijoiden Ammatinedistämissäätiön opiskeluapuraha (URA-säätiön opiskeluapuraha).....	15
4.7	Muut tukipalvelut	15
4.8	Urheiluakatemit.....	16
4.8.1	Urheiluakatemiatoiminnan historia	18
5	Päijät-Hämeen Urheiluakatemia	19
5.1.1	Päijät-Hämeen Urheiluakatemian historia.....	19
6	Päijät-Hämeen Liikunta ja Urheilu ry ja muita Päijät-Hämeen tukimahdollisuuksia	21
6.1	SVUL Lahden piirin Tukiyhdistys ry	21
6.2	Padasjoen Säästöpankkisäätiö	22
7	Päijät-Häme – huippu-urheilun kasvukeskus – hankkeen esittely ja tavoitteet	23
7.1	Hankkeen kehittämismenetelmät	25
7.2	Hankkeen eteneminen ja aikataulu.....	25

7.3	Hankkeen saavutukset	26
8	Tutkimuksen tavoite ja tutkimusongelmat.....	27
9	Menetelmät.....	28
9.1	Kvalitatiivinen tutkimus	28
9.1.1	Kvalitatiivisen tutkimuksen analysointi	28
9.2	Kohderyhmä	29
9.3	Puolistrukturoitu haastattelu eli teemahaastattelu	29
9.4	Aineistonkeruuprosessi.....	30
9.5	Aineiston analysointi.....	31
10	Tulokset.....	32
10.1	Hankkeen aikana käynnistettyjen pilottien hyödyllisyys urheilijalle.....	32
10.1.1	Hankkeen aikana käynnistetyt pilotit	32
10.1.2	Taloudellinen ja ei-taloudellinen hyöty urheilijalle	33
10.1.3	Päijät-Hämeen urheilulääkäri-pilotti.....	35
10.2	Hankkeen aikana käynnistettyjen tukitoimien vaikutus päijäthämäläisen huippu-urheilijan tukemiseen tulevaisuudessa	37
10.2.1	Aiemmat tukitoimet	37
10.2.2	Päijäthämäläisen huippu-urheilijan tukimahdollisuudet tällä hetkellä	38
10.2.3	Päijät-Hämeen nuoret, huipulle tähtäävät urheilijat.....	39
10.2.4	Käynnistettyjen pilottien vaikutus urheilijan tukeen tulevaisuudessa	40
10.3	Päijät-Hämeen Urheiluakatemia saama hyöty kasvukeskus -hankkeesta.....	41
10.4	Hankkeen onnistuminen ja mahdollinen jatkohanke	42
11	Tulosten analysointi ja pohdinta	43
11.1	Jatkotutkimusmahdollisuudet	47
11.2	Tutkimuksen luotettavuus ja oma työskentely	48
	Lähteet	50
	Liitteet.....	55
	Liite 1. Suomalaisen huippu-urheilun rakenne	55
	Liite 2. Urheilijoiden Ammattienedistämisseuran opiskeluapurahan myöntämisperusteista lukuvuonna 2012–2013.	56
	Liite 3. SVUL:n Lahden piiri Tukiyhdistys ry:n urheilijoiden opiskeluapurahan säännöt.....	58

Liite 4. SVUL:n Lahden piiri Tukiyhdistys ry:n valmentajien opiskeluapurahojen säännöt.....	59
Liite 5. SVUL:n Lahden piiri Tukiyhdistys ry:n seura-apurahojen säännöt.....	60
Liite 6. Teemahaastattelut projektissa mukana oleville toimijoille.....	61

1 Johdanto

”Hyvä urheilija kontrolloi koko ajan harjoitteluaan ja etsii ratkaisuja ongelmiin itse tai yhdessä valmentajan kanssa. Hyvä urheilija tekee harjoitukset aina täysipainoisesti ja on esimerkkinä nuoremmille urheilijoille.” (Forsman & Lampinen 2008, 235.) Usko itseän ja omiin kykyihin on välttämätöntä, jos halutaan saavuttaa asetetut tavoitteet. Tämä ohjaa vahvasti ihmisen työskentelyä tavoitetta kohti. (Roberts 2001, 236.)

Ammattilaisurheilijana työskentely on kokopäivätyötä. Erona normaaliin kokopäivätyöhön on se, että urheilijan palkka määräytyy paljon menestyksen mukaan. Kun ammattina on olla urheilija, siihen eivät kuulu säännölliset vapaapäivät, vaan urheilijan on tehtävä määrätietoisesti töitä päivästä toiseen. Urheilija tasapainoilee jatkuvasti riittävän harjoittelun, levon ja itsensä kehittämisen kanssa. (Kaski 2006, 191–192.) Huippu-urheilijaksi tähtäävältä henkilöltä vaaditaan siis paljon kehittyäkseen urheilijana. Urheilijan täytyy yhdistää ura ja opiskelu siten, että hän menestyy molemmissa. Näiden yhdistämiseksi urheilijan täytyy olla motivoitunut ja hänellä täytyy olla hyvät tukijoukot niin urheilun puolella kuin opiskeluissakin. Päämäärien saavuttamiseksi on muistettava, että jokainen urheilija on yksilöllinen ja tarvitsee kaiken mahdollisen tuen ympärilleen. (Muranen 2012, 10–11.)

Kehittyäkseen urheilijasta huippu-urheilijaksi urheilija tarvitsee tuekseen eri osa-alueiden asiantuntijoita ja valmentajia, jotka toimivat tiiviissä yhteistyössä sekä ymmärtää itse se, kuinka paljon urheilija on valmis tuotteistamaan itsensä siten, että sitä voi hyödyntää julkisuudessa. Tällöin urheilija voi taata itselleen tarvitsemaansa taloudellista tukea sponsoreiden kautta. Suomalaiseen urheiluvalmennukseen on perinteisesti kuulunut se, että työtä tehdään kaikessa hiljaisuudessa yksin tai omassa porukassa. Tällainen tyyli uhkaa urheiluvalmennuksen kehittymistä ja erityisesti urheilijoiden kehittymistä. Yhteistyöllä ja eri osa-alueiden asiantuntijoiden avoimuudella huippuosaaminen siirtyisi myös urheilijoille. (Kaski 2006, 23–24, 27.) Tähän suomalaisen urheiluosaamisen ongelmaan puututtiin marraskuussa 2008, jolloin perustettiin huippu-urheilun muutostyöryhmä. Muutostyöryhmän tavoitteeksi asetettiin huippu-urheilun kehittäminen siten, että suomalainen huippu-urheilu pystyy

vastaamaan korkeisiin ja kansainvälisiin haasteisiin. (Huippu-urheilun muutostyöryhmä. 2013a.)

”Visiona on olla paras Pohjoismaa 2020 urheilumenestyksen, urheilujärjestelmän toimivuuden ja urheilun arvostuksen osalta. Tavoite on kova. Onnistuminen edellyttää parempaa osaamista Urheilijan polun kaikissa vaiheissa, vahvistuvaa yhteistyötä huippu-urheilutoimijoiden kesken sekä intohimoista paneutumista Urheilijan polulle niin urheilijoilta, valmentajilta kuin muiltakin toimijoilta.” (Huippu-urheilun muutostyöryhmä 2012, 8.)

Huippu-urheilunmuutostyöryhmällä on ajatus siitä, kuinka urheilija on kaiken keskellä ja hänen ympärillään on urheilijan vaatima tuki, jota kautta urheilijan on mahdollista menestyä (Kuvio 1).

Kuvio 1. Huippu-urheilun visio (Huippu-urheilun muutostyöryhmä 2013b.)

Huippu-urheilun muutostyöryhmä (2012, 13) kirjoittaa, että urheilijan polku voidaan jakaa kolmeen eri vaiheeseen: lapsuusvaihe, valintavaihe ja huippuvaihe. Päijät-Hämeessä haluttiin osallistua huippu-urheilun kehittämiseen hankkeen avulla, jonka tavoitteena on luoda urheilijan polun malli Päijät-Hämeeseen. Hankkeessa pohditaan valtakunnallisen huippu-urheilun muutostyöryhmän määrittämiä asioita, joiden avulla huippu-urheilua pystytään kehittämään.

Tässä tutkimuksessa keskitytään hankkeen huippu-urheilijat -osion tuloksiin Päijät-Hämeen alueella, jotta päijäthämäläisillä urheilijoilla olisi huippuvaiheen vaatimat olosuhteet urheilla päämäärätietoisesti. Huippu-urheilun muutostyöryhmän (2012, 13) mukaan näitä olosuhteita vastaavat seuraavat kriteerit: urheilijalla on tietoa ja taitoa omaava valmentaja ja kannustava lähipiiri, urheilijalla on sellaiset tukijärjestelmät, jotka vastaavat kansainvälisiin haasteisiin niin taloudellisesti kuin henkilökohtaisen elämän osalta, urheilu on urheilijalle elämäntapa, jolloin urheilu on tavoitteellista ja urheilija on valmis kehittämään itseään lajin vaatimilla tavoilla sekä urheilija yhdessä asiantuntijoiden kanssa suunnittelee myös urheilu-uran jälkeistä aikaa. Tämän tutkimuksen tarkoituksena on tarkastella hankkeen aikana käynnistettyjen tukitoimien hyödyllisyyttä päijäthämäläiselle huippu-urheilijalle nyt ja tulevaisuudessa, sekä hankkeen onnistumista siltä kannalta, ylittääkö hankkeesta saatu hyöty myös urheilijoiden tukitoimia edistäville tahoille.

2 Huippu-urheilija Suomessa

Kaski (2006, 21–23) toteaa suomalaisen huippu-urheilun ammattilaistuneen. Hän sanoo, että valmennustoiminta on muuttumassa sellaiseen suuntaan, että urheilija nähdään kokonaisvaltaisena ihmisenä, ei vain jonakin kohteena. Huippu-urheilun kaupallistuminen antaa urheilijoille mahdollisuuden hankkia sponsoreita näkyvyyden kautta. Urheilijalle sponsoreiden ja yhteiskunnan tuki on välttämättömyys tehdä omaa työtään. Ilman taloudellista tukea ei urheilija pysty saamaan sellaisia harjoitusolosuhteita, jotka vievät hänet huipulle. Korjuksen (2002, 15) mukaan huippu-urheilun voi määritellä sen olevan ”kilpailullinen, inhimillinen ja vaativa matka kohti jotakin ylevää ja kohottavaa”. Kansainvälisen tason huippu-urheilijaksi pääseminen vaatii urheilijalta suuren määrän työtä. Korjus (2002, 132, 135) sanoo myös huippu-urheilun olevan ammatti, jota täytyy johtaa ammattimaisesti ja johon aletaan valmistautua jo nuorena.

Suomalainen valmentautuminen on tällä hetkellä murrosvaiheessa. Tähän mennessä valmentajat ja urheilijat ovat keskittyneet päämäärätietoisesti itse asettamiin tavoitteisiin ja pyrkineet niitä kohti keskinäisessä symbioosissa. Oman tiedon ja taidon jakamista ei ole pidetty järkevänä, vaan on ajateltu ”kilpailijoiden” hyötyvän siitä liikaa. Tämä on aiheuttanut Suomessa sen, että osaamista ja tietoa löytyy paljon, mutta ne ovat olleet toistensa ulottumattomissa. Huippu-urheilu valmentautumisen kehittymiseksi olisi saatava tällainen ajattelu kitkettyä kokonaan pois ja tilalle hankittava tietoa ja taitoa jakava urheiluvalmennuksen kulttuuri, josta hyötyvät kaikki osapuolet. (Kaski 2006, 27.)

Kokonaisvaltaisesti kilpaurheiluun valmentautuminen vaatii suuren määrän taloudellisia resursseja urheilijan arkeen, koska normaalin työpäivän tekeminen 6-8 tunnin harjoittelu lisäksi päivän aikana on nykyisin mahdotonta. Tulosten ja menestyksen saavuttaminen vaatii urheilijalta täysipäiväistä työtä, joten harjoittelusta ja valmentautumisesta aiheutuvat kulut on korvattava muulla tavalla kuin jotakin toista päivätyötä tekemällä. (Huippu-urheilija.fi 2012.) Korjuksen (2002, 67–69) mukaan harjoitteluolosuhteiden etsiminen tai niihin hakeutuminen vaatii resursseja sillä jokapäiväisen valmentautumisen lisäksi huippu-urheilija tarvitsee edistyäkseen erilaisia

testausmenetelmiä ja palautumista edistäviä menetelmiä, joihin tarvitaan ulkopuolisten ammattilaisten apuja. Harjoitus- ja kilpailuvälineiden kustannukset kohoavat suuriksi, koska urheilijan on saatava samat lähtökohdat välineiden avulla kuin kilpailijoilla. Nykyisin painotetaan paljon myös huippu-urheilu-uran jälkeistä aikaa, joten urheilijan opiskellessa urheilu-uransa aikana, vie myös opiskelu urheilijan resursseja.

2.1 Huippusuoritus

Huippu-urheilijalta vaaditaan huippusuoritusta. Korjuksen (2002, 15) mukaan huippusuoritus on ihmisarvoa kohottavaa, innostavaa ja tunteita herättävää. Huippusuorituksen hetkellä ihminen ylittää rajansa. Urheilussa se tarkoittaa ennätystä, jolloin urheilija menee alansa kärkeen. Urheilijalle huippusuorituksen kokeminen on henkilökohtainen kokemus, jota ei voi kuvailla, sen voi vain tuntea ja tunne on todella voimakas. Huippusuorituksen lähtökohtia ovat osaaminen, lahjakkuus ja uupumaton työnteko. (Korjus 2002, 17, 21.) Huippusuoritusta tehdessä taidon, fysiikan ja psyyken tulee olla hyvällä tasolla. Harjoittelulla tähdätään siihen, että kilpailutilanteessa pystytään tekemään huippusuoritus. (Forsman & Lampinen 2008, 233.)

2.2 Urheilijasta huippu-urheilijaksi

Urheilijasta huippu-urheilijaksi kasvaminen vaatii urheilijalta paljon niin psyykkisesti kuin fyysisestikin. Urheilijan on kyettävä asettamaan tavoitteet huippu-urheilun vaatimalle tasolle ja kyettävä työskentelemään määrätietoisesti niitä kohti. Urheilijasta huippu-urheilijaksi siirtyminen vaatii myös sen, että urheilija kykenee itse analysoimaan omaa tekemistään ja omia suorituksiaan. Näiden perusteella hänen on myös kyettävä tekemään jatkosuunnitelmia. Tavoitteen asettaminen ja erityisesti sitä kohti meneminen on täysin kiinni siitä, uskooko urheilija itse pystyvänsä saavuttamaan asetetun tavoitteen. (Forsman & Lampinen 2008, 235; Roberts 2001, 236.)

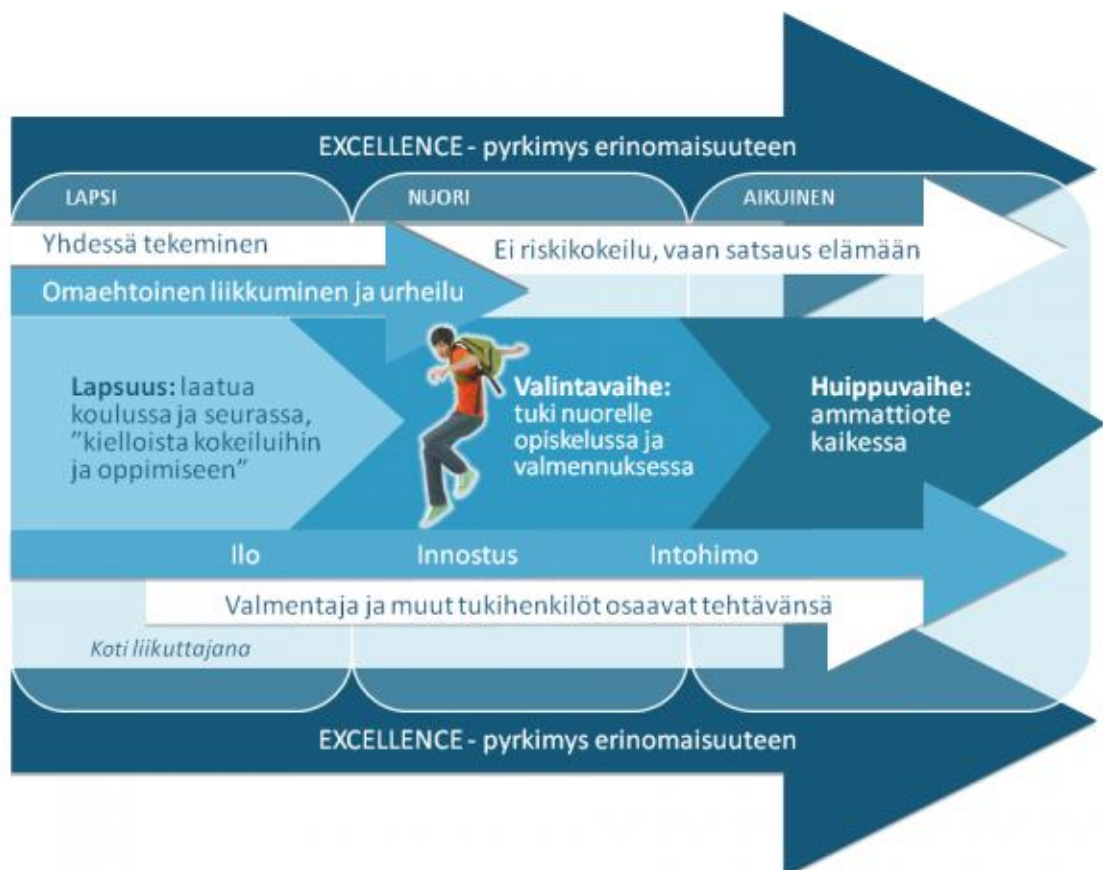
Korjus (2002, 137, 146) sanoo urheilusta huippu-urheiluun tähtääville kolme asiaa, jotka johtavat tien huipulle: itsekuri, kova työ ja säännölliset elämäntavat. Itsekuri säätelee urheilijan elämää, ajankäyttöä ja harjoittelua. Huipulle pääseminen ja siellä pysyminen vaatii jatkuvaa työtä. Säännöllisten elämäntapojen noudattaminen on ehto menestykselle. Jos urheilijalla on kunnianhimoa, rakkaus lajiin ja halu kehittyä, on

helpompi pitää yllä säännöllisten elämäntapojen noudattamista, joka tarkoittaa esimerkiksi jatkuvaa harjoittelun ja levon oikeaa suhdetta. Lampikoski & Miettinen (1991, 51–52) kertovat menestyksen avaintekijöistä tutkimuksensa perusteella. Osatekijät ovat: lahjakkuus, äly, uutteruus, onni/sattuma, suhteet ja päämäärä/unelma. Tutkimuksen mukaan kaksi osatekijää erottuivat muista: lahjakkuus ja uutteruus. Työnteon merkitys ja päämäärätietoisuus ovat merkittävimpiä osa-alueita huipulle pyrittäessä. (Lampikoski & Miettinen 1991, 51-52.)

Lampikosken & Miettisen (1999, 45–46) mukaan valmentajalla on erityisen tärkeä rooli, kun urheilija kehittyy huippu-urheilijaksi. Kokonaisvaltaisessa valmentamisessa keskitytään urheilijaan kokonaisuutena: keho, tajunta ja elämäntilanne ovat kietoutuneena toisiinsa. Tällöin valmentajan tehtävä on tukea urheilijan urheilu-uran ja yksityiselämän tasapainoa. Korjus (2002, 121) sanoo valmentajan roolin olevan vaativa, ja valmentajan tehtävä on herättää urheilijassa halu päästä huipulle ohjaamalla urheilijaa oikeaan suuntaan.

2.3 Urheilijan polku

Urheilijan polku kuvaa urheilijan matkaa kohti maailman huippua. Se antaa esimerkin siitä, kuinka urheilijan matka tulisi rakentaa. Polussa kuvataan myös urheilijan eri vaiheissa tarvitsemia toimijoita ja yhteistyötahoja. Se antaa vaihtoehtoisia ratkaisuja ja ottaa kantaa esimerkiksi opiskelun ja urheilun yhdistämisestä. Polussa on otettu huomioon se, että yksilöt etenevät omaan tahtiin. Polku kuitenkin kertoo konkreettisen esimerkin siitä, millaisia taitoja, harjoitusmääriä ja valmennusta urheilija tarvitsee eri ikävaiheissa. Tärkeintä on muistaa urheilijan yksilöllisyys ja yhteistyö henkilökohtaisen valmentajan kanssa, jolloin pystytään tekemään polusta sovellus, joka vastaa kunkin yksilön omia tarpeita. Urheilijan polku on jaettu kolmeen eri vaiheeseen, joita ovat lapsuusvaihe ja lasten urheilu, valintavaihe ja huippu-urheilu (Kuvio 2). (Suomen Olympiakomitea 2013b, 6.)

Kuvio 2. Urheilijan polku (Huippu-urheilun muutostyöryhmä 2013c.)

3 Suomalaisen huippu-urheilijoiden tukijärjestelmiä

Suomalaisen huippu-urheilun kanssa yhteistyössä toimii erilaisia organisaatioita, laitoksia sekä yksittäisiä toimijoita. Esimerkiksi eri lajiliittojen, opetusministeriön, olympiakomitean, valmennuskeskusten, kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskuksen sekä huippu-urheilua tukevien tutkimuskeskusten verkostojen monipuolisuus antaa huippu-urheilijoillemme mahdollisuuden menestymiseen (liite 1). (Korjus 2002, 113–114; Huippu-urheilun faktapankki 2012.)

Opetusministeriön osa huippu-urheilussa on seuraava: avustaminen huippu-urheilun rahoituksessa, osallistuminen huippu-urheilua koskeviin strategisiin linjauksiin, huippu-urheilun olosuhteiden kehittäminen, kansainvälinen edunvalvonta, valmentajakoulutuksen kehittäminen ja rahoittaminen, tutkimustoiminnan kehittäminen ja tekeminen, antidopingtoiminnan ja terveydenhuollon tukeminen sekä urheilijoiden siviiliuran tukeminen. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012; Huippu-urheilun faktapankki 2012.)

Liikuntalain (1054/1998) mukaan kuntien tehtävänä kilpa- ja huippu-urheilun osalta on urheiluseuratoiminnan tukeminen sekä liikuntapaikkojen rakentaminen ja ylläpito. Urheiluseurat toteuttavat liikunnan kansalaistoimintaa paikallisesti ja tekevät tärkeän pohjatyon lahjakkaan lapsen kehittyessä huippu-urheilijaksi. Korjuksen (2002, 51–52, 107) mukaan urheiluseuratoiminta maassamme on suuri ja vastuullinen tekijä lasten ja nuorten liikunnan järjestämisessä, sekä urheiluseuraan kuulumisen on tärkeä osa huipulle pääsemisen taustalla. Suomen Liikunnan ja Urheilun (2012) mukaan SLU:n osalta kilpa- ja huippu-urheilun päätehtäviä ovat kansalaistoiminnan toimintaedellytysten luominen, edunvalvonta sekä ohjaajien ja valmentajien peruskoulutuksen koordinointi.

Suomen Olympiakomitean (2012a) mukaan heidän tavoitteenaan on tukea ja kehittää suomalaisen huippu-urheilun edellytyksiä sekä turvata olympiamenestys.

Olympiakomitealla on erilaisia ohjelmia huippu-urheilijan aseman edistämiseksi, joiden kautta menestyminen on mahdollista. (Suomen olympiakomitea 2012a.)

Paralympiakomitea tukee vammaishuippu-urheilun valmennustoimintaa sekä vastaa

valmennustuen tulosperusteisesta suuntaamisesta ja paralympialaisiin liittyvistä valmisteluista. Lisäksi Paralympiakomitea vastaa vammaishuippu-urheilun julkisuuskuvan kehittämistä. (Suomen Paralympiakomitea 2012.)

Lajiliitto on järjestö, joka keskittyy yhteen urheilulajiin tai urheilumuotoon. Suomalaisen urheilurakenteen urheilulajin harrastajat kuuluvat jäseninä seuroihin, jotka taas ovat kansallisten lajiliittojen jäseniä. Kansalliset lajiliitot puolestaan ovat kansainvälisten lajiliittojen jäseniä. Lajiliitot vastaavat yhdessä urheiluseurojen kanssa oman lajinsa kilpa- ja huippu-urheiluun liittyvistä tehtävistä. Lajiliittojen tehtävänä on tukea ja ohjata omien seurojensa toimintaa. Lajiliitot järjestävät kansainvälistä kilpailutoimintaa kuten ottamalla osaa EM-, MM- ja maailmancup-kilpailuihin. Lajiliitoilla on myös mahdollisuus vaikuttaa oman lajinsa kansainväliseen lajiliittoon. Yhteistyö lajikohtaisesti vammaisurheilujärjestöjen kesken kuuluu lajiliitolle. Lajiliittojen vastuulla on järjestää oman lajinsa valmennusjärjestelmä ja valmentajien rekrytointi. (Huippu-urheilun faktapankki 2012.)

Suomessa toimii yksitoista valtakunnallista ja kolme alueellista liikunnan koulutuskeskusta eli urheiluopistoa. Kuudessa näistä valtakunnallisista opistoista toimii myös huippu-urheilun valtakunnallinen valmennuskeskus. Yleisen huippu-urheilun kehittämistehtävää toteuttavat seuraavat urheiluopistot: Kuortaneen Urheiluopisto, Liikuntakeskus Pajulahti ja Suomen Urheiluopisto. Rajattua eli lajipainotteista huippu-urheilun kehittämistehtävää toteuttavat seuraavat urheiluopistot: Vuokatin Urheiluopisto (lumilajit), Lapin Urheiluopisto (tietyt lumilajit), Eerikkilän Urheiluopisto (jalkapallo). Urheiluopistot toteuttavat myös valmentajakoulutusta yhdessä lajiliittojen kanssa. (Suomen Urheiluopistot 2012; Huippu-urheilun faktapankki 2012.)

KIHU eli kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus vastaa kilpa- ja huippu-urheilun soveltavasta tutkimus- ja kehitystyöstä. Myös tutkimustiedon välitys lajiliitoille kuuluu KIHU:n toimintaan. KIHU:n tehtävänä on edistää huippu-urheilun tutkimuksen yhteistyötä liikuntalääketieteen keskustien, yliopistojen ja korkeakoulujen ja eri tutkimuslaitosten kanssa. Se järjestää myös huippu-urheilun tutkimus- ja kehitystoimintaan liittyviä palveluita. KIHU:n toiminnan periaate on edistää urheilijoiden suoritusta ja parantaa kansainvälistä menestystä tuomalla valmentajille ja

urheilijoille heidän tarvitsemaansa tietoa ja taitoa. (Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus 2009.)

Urheilusponsorit ja liiketoimintaansa urheilussa harjoittavat yritykset ovat tärkeä osa huippu-urheilun kannalta ehdottoman tärkeitä. Kilpaurheiluun valmentautuminen vaatii urheilijalta suuren määrän taloudellisia resursseja, joihin sponsorit pystyvät urheilijaa tai joukkuetta tukieessaan vaikuttamaan. (Korjus 2002, 67, 69.)

Sponsoroinnista on tullut myös merkittävä osa urheilumarkkinointia ja nyky-yhteiskunnassa urheilijat taistelevat hyvistä sponsoreista ja sponsorit hyvistä urheilijoista. (Alaja 2001, 20–21.)

3.1 Suomen Urheilijoiden Tukisäätiö

Suomen Urheilijoiden Tukisäätiö hallinnoi valmennus- ja urheilijarahastoa. Rahastoista voivat saada tukea kaikki suomalaiset urheilijat. Valmennusrahasto antaa tukea yksilölajiturheilijoille ja ottamalla vastaan urheilijan urheilutuloja, se maksaa valmentautumisesta tulevia tositteellisia kuluja. Urheilijarahasto on tarkoitettu yksilö- ja joukkueurheilijoille. Tämän rahaston avulla urheilija voi jaksottaa urheilu-uransa aika verotusta siirtämällä urheilemalla hankittuja tulojaan rahastoon, jota puretaan, kun urheilu-ura päättyy. Rahastoon voi tallettaa sekä kotimaan että ulkomaan tulot. Rahaston tarkoituksena on selkeyttää urheilijan palkkion maksajan ja urheilijan verotusta. Päästäkseen tähän rahastoon, urheilijan urheilemalla saatujen tulojen on oltava vuodessa vähintään 800 euroa. Hiihdolla ja yleisurheilulla on oma valmennus- ja urheilijarahastonsa sekä jääkiekon ja jalkapallon pelaajayhdistyksillä on oma urheilijarahastonsa. (Suomen Liikunta ja Urheilu 2012.)

3.2 Urheilijayhdistys

Urheilijayhdistys (UY) on suomalaisten yksilölajien huippu-urheilijoiden perustama yhdistys. Yhdistys on perustettu vuonna 2005 ja perustajajäseniä ovat: Hirvi, Järvi, Karjalainen, Koskela, Matinsalo, Multala, Nyström, Parviainen ja Vesala. Yhdistyksellä on 300 jäsentä 25:stä eri lajista. Yhdistyksen tavoitteena on palvella jäseniään, kehittää urheilijan vakuutus-, eläke-, ja sosiaaliturvaa sekä tukea urheilijoita uranjälkeisessä elämässä. Yhdistys haluaa selkeyttää urheilijoiden asemaa yhteiskunnassa sekä toimia

urheilun parhaaksi yhteistyössä muiden urheiluorganisaatioiden kanssa (Olympiakomitea, SLU, ministeriöt, Huippu-urheilun muutostyöryhmä, lajiliitot, Valmentaja- ja Manageriyhdistykset, urheiluseurat ja muut). Yhdistys on tarkoitettu uransa jo päättäneille urheilijoille, kansallisen ja kansainvälisen tason urheilijoille sekä kaikkien yksilölajien urheilijoille. (Urheilijayhdistys 2012.)

3.3 Suomen huippu-urheilijoiden unioni ry

Suomen huippu-urheilijoiden unioni ry (SHU) toimii suomalaisten ja Suomessa asuvien urheilijoiden yleisten, yhteisten urheilullisten, yhteiskunnallisten, sosiaalisten sekä koulutuksellisten etujen ajamiseksi. Yhdistys järjestää tiedotusta urheilijoiden koulutusmahdollisuuksista. Jäseninä tällä hetkellä ovat pelaajayhdistykset jääkiekosta, jalkapallosta, koripallosta ja pesäpallosta. Urheilijayhdistys liittyi SHU:n jäseneksi keväällä 2012. (Airio, Halme, Koskela & Taavela 2012, 36.)

3.4 Urheiluopistosäätiö

Urheiluopistosäätiö perustettiin 1952. Säätiö tukee urheilu- ja liikuntakasvatusta Suomessa. Säätiön tärkeimmät toiminnot ovat apurahojen myöntäminen ja laitossäätiönä toimiminen. Säätiöllä on omistuksessaan Pajulahden urheilu- ja liikuntakasvatusta harjoittavan yleishyödyllisen yhtiön Valtakunnallinen valmennus- ja liikuntakeskus Oy. Urheiluopistosäätiön toiminta pohjautuu säätiön omista sijoituksista saatuihin voittoihin. Säätiö ei saa yhteiskunnallista tukea veikkausvoittorahoista tai muista yhdistyksistä. Urheiluapurahoja myönnetään rekisteröidyille yhdistyksille kuten liitot ja seurat, ja yksittäisille urheilijoille, jotka eivät ole ammattuurheilijoita. Apurahan myöntämisessä painotus on erityisesti juniori- ja joukkueliikunnassa. (Urheiluopistosäätiö 2012.)

4 Olympiakomitean alaisuudessa olevat tukijärjestelmät

Suomen Olympiakomitea pyrkii kehittämään suomalaista huippu-urheilua siten, että sillä taataan kansainvälinen menestys. Suomen Olympiakomitea on perustettu 2.12.1907 Helsingissä. Ensin se sai nimekseen Suomen Olympialainen Komitea. Suomen Olympiakomitea hyväksyttiin Kansainvälisen Olympiakomitean jäseneksi samana vuonna KOK:n 9. istunnossa Haagissa, Hollannissa. (Suomen Olympiakomitea 2013d.)

4.1 Huippuvaiheen ohjelma

Huippuvaiheen ohjelmalla parannetaan suomalaista huippu-urheilumenestystä yhteistyössä lajien ja huippu-urheilijoiden kanssa. Huippu-urheilun muutostyöryhmän kehittämällä ohjelmalla pyritään myös parantamaan asiantuntijoiden yhteistyötä huippu-urheilun kehittämiseksi. (Suomen Olympiakomitea 2013a, 1.)

Tavoitteena on, että huippuvaiheen asiantuntijaryhmään kuuluvat seuraavat osa-alueet: huippu-urheilun terveydenhuolto, ravitsemus, psykologia, biomekaniikka, fysiologia, yleistaitavuus ja tukiharjoittelu sekä life coaching. Näistä osa-alueista vastaavat asiantuntijat ovat huippu-urheilijoiden käytössä tarvittaessa. (Suomen Olympiakomitea 2013a, 2-3.) Huippuvaiheen ohjelma käynnistyy 2013 ja se on kokonaisuudessaan valmis vuonna 2016. Valmis ohjelma tukee huippu-urheilijaa kansainvälisesti kilpailukykyisellä tasolla niin yksilö- kuin joukkuelajeissa. Ohjelman tavoitteena on myös lajiryhmien yhteistyö. Ohjelmaan kuuluu myös vammaisurheilu. (Suomen Olympiakomitea 2013a, 1.)

Huippuvaiheen ohjelma jakautuu yksilö- ja joukkuelajeihin. Tavoitteena on, että oppimista tapahtuu yli lajirajojen. Yksilölajeja johtaa lajiryhmävastaava, joka vastaa menestyksestä, edistää valmennusta ja yhteistyötä eri lajien kesken sekä hoitaa urheilija-apurahapäätökset. Joukkuelajeista vastaa johtaja, joka vastaa koko ohjelmasta ja edistää valmennusta. Molemmilla ohjelmista vastaavilla henkilöillä on apunaan asiantuntijaryhmiä. (Suomen Olympiakomitea 2013a, 2.)

4.2 Urheiluakatemiaohjelma

Urheiluakatemiaohjelman tarkoituksena on vastata koko urheilijan polun kattavan akatemiaverkoston johtamisesta. Urheiluakatemiatoiminnalla on yhteiset tavoitteet ja toimintatavat. Urheiluakatemit ovat alueellisia verkostoja ja tekevät perustan koko Urheilijan polulle. Urheiluakatemiaverkostoissa on urheilijoita polun eri vaiheista sekä asiantuntijoita, joiden osaamista kehitetään yhteistyössä huippuvaiheen- ja osaamisohjelman asiantuntijoiden kanssa. (Suomen Olympiakomitea 2013c.)

4.3 Osaamisohjelma

Osaamisohjelman tarkoituksena on vastata huippu-urheilun tutkimus-, kehittämis- ja valmennusosaamisen kehittämisestä ja toteuttamisesta. Tavoite on asetettu vuodelle 2020. Tavoitteen täytyttyä, ohjelma on saavuttanut statuksen olla koko urheilijapolun osaamisen edelläkävijä. Osaamisohjelma on osaamis- ja asiantuntijaresurssi urheiluakatemia- ja huippuvaiheen ohjelmalle. Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus, KIHU, on vastuussa ohjelman johtamisesta ja koordinoinnista. Tärkein tehtävä on varmistaa, että urheilijoilla, valmentajilla ja muilla huippu-urheilun toimijoilla on paras ja viimeisin tieto, sekä osaaminen. Tämän saavuttamiseksi rakennetaan huippu-urheilun asiantuntijaverkostot, joiden yhteistyöllä voidaan lisätä asiantuntemusta ja osaamista urheilussa. Toiminta osaamisohjelmassa perustuu siihen, että asiantuntijuus ja tutkimus- ja kehittämistoiminta tuodaan lähemmäs urheilijoita valmennuksen kautta, sekä käytetään urheilijan polun eri vaiheita. Tällöin voidaan vahvistaa suomalaista valmentamista, valmennusosaamista ja koulutuksen laatua. (Suomen Olympiakomitea 2013c.)

4.4 Haastajaohjelma

Haastajaohjelmalla pyritään auttamaan ohjelmaan valittuja urheilijoita etenemään ja menestymään urheilu-urallaan aikuisten olympia- tai MM-kisoissa. Näiden tavoitteiden lisäksi autetaan urheilijaa löytämään tasapaino elämässään ja yksi tärkeimmistä asioista on kouluttautua ammattiin urheilu-uran aikana tai heti sen jälkeen. Tämä Suomen Olympiakomitean ohjelma on suunnattu nuorille urheilijoille ja se käynnistettiin vuonna 1997. Erilaisten yhteistyötahojen yhteistyön kuten valmennustuen,

urheiluoppilaitosten, urheiluakatemioiden sekä palkatun opintokoordinaattorin avulla on päästy nykytilanteeseen, jossa nuoret urheilijat saavat samanlaista tukea, niin toiminnallista kuin taloudellistakin, kuin aikuiset tukiurheilijat. (Suomen Olympiakomitea 2012b.)

Vuonna 2005 Suomen Olympiakomitea aloitti Nuorten Huippu-urheiluohjelman uudistamisen. Tavoitteena tälle ohjelmalle oli parantaa valmentautumisen määrää ja laatua seuraavin kriteerein: valmennustuki muutettiin pitkäjänteisemmäksi, lisättiin huomiota päivittäisvalmennuksen laatuun, valmentautumisen olosuhteiseen sekä valmennukseen liittyviin tukitoimiin. Konkreettiset toimenpiteet ovat seuraavat: tehostetaan valmentautumisen suunnittelua ja analysointia, resursoidaan päätoimisia valmentajia (nuorten Olympiavalmentajat) sekä huomioidaan henkilökohtaisen valmentajan rooli paremmin. Lisäksi toteutetaan seuraavia: myönnetään nuorten jalkapalloilutukea lajiliittojen valmennuksen tukemiseen, jossa painopisteenä maajoukkueleiritys, yksilöiden valmennus ja valmentajien toiminnan tukeminen. Huomiota kiinnitetään myös nuorten urheilijoiden siviiliuran kehittämiseen urheilu-uran ohella. Näiden toimenpiteiden kautta tavoitteena on urheilija, joka Olympiakomitean (2012) mukaan ”menestyy, kantaa vastuun sekä urheilu- että siviiliurastaan ja toimii eettisesti kestävien arvojen pohjalta”. Vuonna 2012 ohjelma muutettiin Haastajaohjelmaksi sen kehittämisen myötä, jolloin myös Naisten huippu-urheiluohjelma tuotiin osaksi Haastajaohjelmaa. (Suomen Olympiakomitea 2012b.)

4.5 Opetus- ja kulttuuriministeriön apurahat

Opetus- ja kulttuuriministeriön apuraha on tarkoitettu urheilijoille, jotka ovat valmiita sitoutumaan pitkäjänteiseen, ammattimaiseen valmentautumiseen. Urheilijoilla arvioidaan olevan menestymismahdollisuuksia tulevissa urheilun kansainvälisissä arvokilpailuissa. Apurahan saamiseksi urheilijalla on oltava henkilökohtainen valmentaja. (Opetus- ja Kulttuuriministeriö 2013.)

4.5.1 Apurahojen määrä

Apurahojen määrät määräytyvät osaksi menestyksen mukaan. 20 000 euron suuruiset valmennus- ja harjoitteluapurahat on tarkoitettu sellaisille urheilijoille, jotka ovat jo kansainvälisellä huipulla. Omassa lajissaan he sijoittuvat Euroopan rankingissa 10 parhaan joukkoon tai urheilijalta voidaan odottaa mitalisijaa tulevaisissa olympialaisissa, paralympialaisissa, maailmanmestaruuskisoista tai niitä vastaavista kisoista. (Opetus- ja Kulttuuriministeriö 2013.)

10 000 euron apuraha on tarkoitettu kohtalaisesti aikuisten arvokilpailuissa tai vastaavissa menestyneille, lahjakkaille yksilölajien urheilijoille, joilta voidaan tulevaisuudessa odottaa mitalisijoja. Tämä apuraha voidaan myöntää myös ilman aiempaa menestystä, jos urheilija nähdään erityisen lahjakkaana. (Opetus- ja Kulttuuriministeriö 2013.)

4.6 Urheilijoiden Ammatinedistämissätiön opiskeluapuraha (URA-säätiön opiskeluapuraha)

Urheilijoiden Ammattienedistämissätiö edistää urheilijoiden valmistautumista ammattiin ja se pyrkii turvaamaan aktiiviuran päättäneiden urheilijoiden koulutusta. Säätiö jakaa vuosittain kansainväliseen menestykseen tähtääville huippu-urheilijoille tai uransa päättäneille huipuille opiskeluapurahaa. Apurahan myöntämisen perustelut, apurahan määrät, poikkeukset myöntämisen suhteen sekä opintasuoritusvaatimukset löytyvät tämän työn lopusta (liite 2). (Suomen Olympiakomitea 2012c.)

4.7 Muut tukipalvelut

Olympiakomitean lajiliitoille ja urheilijoille kuuluu myös seuraavaksi esiteltyjen tukipalvelujen järjestäminen. Valmennuksen kehittämismäärärahat, joiden tavoitteena on tehostaa olympialaisiin tähtäävän valmennusta. Lajiliittojen huippu-urheilujärjestelmien kehitysohjelma, jonka tavoitteena on luoda mukana olevalle lajiliitolle sellainen huippu-urheilujärjestelmä, joka pystyy vastaamaan nykyisiin huippu-urheilun vaatimiin haasteisiin. Terveystuella, jonka päämääränä on ennaltaehkäisevällä terveydenhuollolla lisätä urheilijan terveitä harjoittelu- ja

kilpailupäiviä. Opinto- ja uraohjaus, jonka tavoitteena on, että urheilija voi opiskella joustavasti valmentautumisen ohessa ja siirtyä työelämään urheilu-uran aikana tai sen jälkeen. Vakuutukset, jotka kattavat Olympiakomitean tukiurheilijoille tapaturma- ja sairauskuluvakuutukset tapaturmien, sairauksien ja loukkaantumisten tutkimukset ja hoidot. Olympiakomitea järjestää myös koulutusta Olympiakisoihin osallistuvien valmentajille, terveydenhuollon asiantuntijoille, huippu-urheilun tutkijayhteisölle, urheiluoppilaitosvastaaville sekä nuorten olympiavalmentajille. Myös opastus urheilijan ravitsemuksesta, josta löytyy tietoa Suomen Olympiakomitean ja yhteistyökumppaninsa HK Ruokatalo Oy:n toteuttamilta urheilijoiden neuvontasivuilta. (Suomen Olympiakomitea 2012d.)

4.8 Urheiluakatemit

Urheiluakatemiatoiminnan visio on: " Urheiluakatemit ovat Urheilijan polun seutukunnallinen perustukiratkaisu ja muodostavat suomalaisen huippu-urheiluverkoston rungon". (Suomen Olympiakomitea 2013b, 5.)

Erilaisille opiskelu- ja urheilupaikkakunnille on perustettu yhteistyöverkostoja, jotka omalta osaltaan tukevat valmentautumista, opiskelua sekä urheilijan tarvitsemia tukipalveluja. Toiminta perustuu paikallisten tahojen, osaamisen ja rakenteiden tehokkaaseen hyödyntämiseen urheilijoiden kannalta. Urheiluakatemioiden tavoitteena on olla urheilijoiden käytettävissä ympäri vuoden. Urheilija on kaiken tämän toiminnan keskellä, jolloin voidaan varmistaa opiskelun ja urheilu-uran yhdistäminen ja taataan se, että urheilijalla on takanaan tarvittava asiantuntijaverkosto. (Suomen Olympiakomitea 2013b, 5-6.) Urheiluakatemioiden tuetaan urheilijoita jokaiselta Urheilijan polun osa-alueelta. Urheilijat määritellään neljän eri kategorian mukaan, joita Olympiakomitean (2013b, 16) ovat: "1. kategoria: Olympiakomitean ja Paralympiakomitean tukiurheilijat ja vastaavan tasoiset ei-olympialajien urheilijat sekä aikuisten maajoukkueurheilijat joukkue-palloilulajeissa, 2. kategoria: Muut nuorten ja aikuisten maajoukkueurheilijat, 3. kategoria: Urheiluakatemioiden itse määrittelemät toisen asteen ja sitä vanhemmat urheilijat, 4. kategoria: Urheiluakatemioiden itse määrittelemät perusasteen urheilijat".

Urheiluakatemioiden kehittämistä vastaa Suomen Olympiakomitean Huippu-urheiluyksikkö. Resursseja Urheiluakatemiatoimintaan antaa myös Opetus- ja kulttuuriministeriö. Urheiluakatemit luokitellaan erilaisin perustein vastaamaan erilaisista tarpeista. Jako tehdään auditointiprosessin perusteella seuraavanlaisesti: valtakunnallisesti merkittävät huippu-urheiluakatemit, alueelliset huippu-urheiluakatemit ja kasvattajaurheiluakatemit. (Suomen Olympiakomitea 2013b, 8, 10, 16.)

Urheiluakatemiaita ovat: Etelä-Karjalan urheiluakatemia, Etelä-Kymenlaakson urheiluakatemia, Etelä-Pohjanmaan urheiluakatemia, Etelä-Savon urheiluakatemia, Joensuun urheiluakatemia, Keski-Pohjanmaan urheiluakatemia, Keski-Suomen urheiluakatemia, Kouvolan urheiluakatemia, Lapin urheiluakatemia, Oulunseudun urheiluakatemia, Pohjois-Savon urheiluakatemia, Porvoon urheiluakatemia, Päijät-Hämeen urheiluakatemia, Pääkaupunkiseudun urheiluakatemia, Satakunta Sport Academy SSA, Tampereen urheiluakatemia, Turun seudun urheiluakatemia, Vaasan seudun urheiluakatemia ja Vuokatti urheiluakatemia. (Suomen Olympiakomitea 2013b, 22.)

4.8.1 Urheiluakatemiatoiminnan historia

Vuonna 1986 myönnettiin urheiluoppilaitosjärjestelmän kokeilulupa, johon kuului 6 lukiota ja 4 ammattioppilaitosta. 1994 myönnettiin urheiluoppilaitosjärjestelmälle virallinen, erityinen tehtävä yhdistää opiskelu ja huippu-urheilu ja tähän kuului 12 lukiota. Vuonna 2001 myönnettiin ammattioppilaitoksille sama virallinen ja erityinen tehtävä osana urheiluoppilaitosjärjestelmää ja tähän kuului 10 ammattioppilaitosta. Vuonna 2001 ensimmäinen urheiluakatemia aloitti toimintansa Oulussa. Vuonna 2007 Olympiakomitea otti valtakunnallisen koordinaatiovastuun urheiluakatemiaista. 2008 käynnistyi auditointiprosessi, jonka myötä 10 Urheiluakatemioita on saanut huippu-urheiluakatemian statuksen. Vuonna 2013 käynnistyy toinen valtakunnallinen auditointikierron. Vuosina 2010–2013 aloitettiin Urheiluakatemioiden valtakunnallinen kehittämisohjelma. Vuosina 2010–2012 Huippu-urheilun muutostyöryhmä kehittää kolme uutta tukiohjelmaa huippu-urheilijoita varten. Nämä ohjelmat ovat: Urheiluakatemiaohjelma, Huippuvaiheen ohjelma ja Osaamisohjelma. Vuonna 2013 Huippu-urheiluyksikkö aloittaa toimintansa osana uudistunutta Olympiakomiteaa. (Suomen Olympiakomitea 2013b, 22.)

5 Päijät-Hämeen Urheiluakatemia

Päijät-Hämeen urheiluakatemia on organisaatio, jonka tehtävänä on kehittää alueen opiskeleville urheilijoille koulutus- ja valmennusympäristö, missä urheilijat pystyvät yhdistämään opiskelun, lajikohtaisen valmennuksen sekä kilpailutoiminnan. Päijät-Hämeen Urheiluakatemiassa toimivat toiminnanjohtaja, valmennuskoordinaattori sekä vuoden 2013 alusta lähtien myös kolme päätoimista valmentajaa. Päijät-Hämeen urheiluakatemian kanssa yhteistyössä toimivat Lahden ammattikorkeakoulu, Haaga-Helia ammattikorkeakoulu, Koulutuskeskus Salpaus, Salpausselän lukio, Lahden yliopistokeskus, Lahden diakonian -instituutti, Lahden kaupunki, Puolustusvoimien urheilukoulu, Suomen urheiluopisto, Liikuntakeskus Pajulahti, Suomen Olympiakomitea, urheilun eri lajiliitot sekä alueen urheiluseurat. (Päijät-Hämeen Urheiluakatemia 2012.)

Urheiluakatemian päätavoitteena on luoda Päijät-Hämeeseen urheilijakoulutuksen verkosto, jossa lahjakas urheilija saa monipuolista koulutustarjontaa, laadukasta valmennusta ja hyvät olosuhteet urheilijana kehittymiseen ammatillista uraa unohtamatta. Päijät-Hämeen urheiluakatemian missiona on:

"Mahdollistamme huipulle tähtäävälle urheilijalle joustavan opiskelun ja parhaan valmennuksen". Vuoteen 2016 yltävä Akatemian visio on: "Päijät-Hämeen urheiluakatemia on Suomen vetovoimaisin opiskelun ja huippu-urheilun yhdistäjä". (Päijät-Hämeen Urheiluakatemia 2012.)

5.1.1 Päijät-Hämeen Urheiluakatemian historia

Päijät-Hämeen Urheiluakatemia sai alkunsa Päijät-Hämeen Urheiluakatemia – hankkeesta. Päijät-Hämeen Urheiluakatemian syntyminen koostui kahdesta hankkeesta, joilla oli eri rahoittajat. Päijät-Hämeen liiton maakunnan kehittämistä rahoitti Päijät-Hämeen urheiluakatemia -hankkeen ja Etelä-Suomen lääninhallitus myönsi ESR-rahoituksen, jolla toteutettiin Opinto- ja uraohjauksikkö – hanke. Hankkeiden tavoitteena oli, että vuoden 2008 alussa Päijät-Hämeessä alkaisi toimia urheiluakatemia, jonka avulla huipulle tähtäävät urheilijat pystyisivät yhdistämään urheilun ja opiskelun. Vuonna 2005 toteutettiin Alueellisen urheilijakoulutuksen esiselvitys -hanke, jolloin

tutustuttiin jo olemassa olevien urheiluakatemioiden toimintamalleihin sekä organisaatio ja rahoitustapoihin. Tämä hanke toimi myös asteittaisena siirtymisenä toimivaan urheiluakatemiaan, koska hankkeen aikana rakennettiin toimijaverkosto sekä suunniteltiin Päijät-Hämeen Urheiluakatemia toimintaa. (Päijät-Hämeen Urheiluakatemia – hanke.)

Lahden ammattikorkeakoulun Liikunnan laitos hallinnoi Päijät-Hämeen urheiluakatemia – hanketta, jonka toteutus tapahtui 1.1.2006–31.12.2007 välisenä aikana. Vuoden 2008 alkuun mennessä oli saatu rakennettua pysyvä malli toiminnan jatkamiseksi. Opinto- ja uraohjausyksikkö -hankkeen tehtävänä oli kouluttaa oppilaitosten yhteyshenkilöitä. Hankkeen aikana luotiin uusia käytäntöjä urheilijoiden opiskelun ja urheilun yhdistämiseksi sekä pyrittiin siihen, että jo vanhoja hyviä käytäntöjä vahvistettiin. Alueen yhteistyöverkoston luominen eri oppilaitosten välille oli myös yksi tärkeistä tehtävistä. Akatemian hankeajan toimijoita olivat Pasi Koistinen, Antti Nikander, Paula Harmokivi ja Maria Ruutiainen. (Päijät-Hämeen Urheiluakatemia 2013a.)

6 Päijät-Hämeen Liikunta ja Urheilu ry ja muita Päijät-Hämeen tukimahdollisuuksia

Päijät-Hämeen Liikunta ja Urheilu ry, PHLU, myöntää vuosittain seuratukea. Seuratuki on tarkoitettu urheilu- ja liikuntaseurojen perustoiminnan kehittämiseen. Tukea voi hakea esimerkiksi kokopäiväisen tai osa-aikaisen työntekijän palkkaukseen. Vuosittain järjestettävässä Päijät-Hämeen Urheilugaalassa PHLU palkitsee vuoden urheilijan, vuoden valmentajan, vuoden lupaavan tyttöurheilijan, vuoden lupaavan poikaurheilijan ja vuoden nuoren joukkueen. PHLU jakaa vuosittain myös stipendejä menestyksikäille opiskelijoille. Päijät-Hämeen Liikunta ja Urheilu myöntää työllistämistukea pitkäaikaistyöttömän urheilijan palkkaamiseksi. Työllistämistuki on 2000 €/kk. (Virtanen, A. 24.10.2012.)

6.1 SVUL Lahden piirin Tukiyhdistys ry

SVUL:n Lahden piirin Tukiyhdistys ry myöntää apurahoja jo lakkautettuun (31.10.2001) SVUL:n Lahden piiriin kuuluneille jäsenseuroille ja heidän urheilijoille ja valmentajille. Myönnettäviä apurahoja ovat urheilijoiden opiskeluapuraha, valmentajien opiskeluapuraha ja seura-apuraha. Urheilijoiden opiskeluapurahaa voivat hakea vuonna 1995 tai aikaisemmin syntyneet opiskelevat urheilijat. Opiskeluapuraha on 3:n asteen koulutuksessa, eli ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa, 1200 euroa ja 2:n asteen koulutuksessa, eli lukioissa ja ammatillisissa oppilaitoksissa, 700 euroa. Tämä apuraha on erityisesti sellaisia urheilijoita varten, jotka haluavat opiskelun ohessa panostaa harjoitteluun. Apurahan myöntämiseksi opiskelijan täytyy täyttää opiskeluapurahan sääntöjen vaatimukset (liite 3). Valmentajien opiskeluapuraha voidaan myöntää sellaisille valmentajille, jotka täyttävät valmentajien apurahan sääntöjen vaatimukset (liite 4). 3:n tason, 150 h, valmentajakoulutukseen myönnettävä apuraha on suuruudeltaan 250 euroa ja 4:n tason, VAT ja VEAT, apuraha on 400 euroa. Seura-apurahaa myönnetään sellaisille seuroille, jotka täyttävät seura-apurahan sääntöjen vaatimukset (liite 5). Seura apurahan määrä on 300-1000 euroa. Tämän lisäksi SVUL:n Lahden piirin Tukiyhdistys ry myöntää kolme 2000 euron arvoista seura-apurahaa merkittäviin nuorten valmennustoiminnan tehostamistoimenpiteisiin. (Maunula, M. & Pasanen, A. 17.10.2012.)

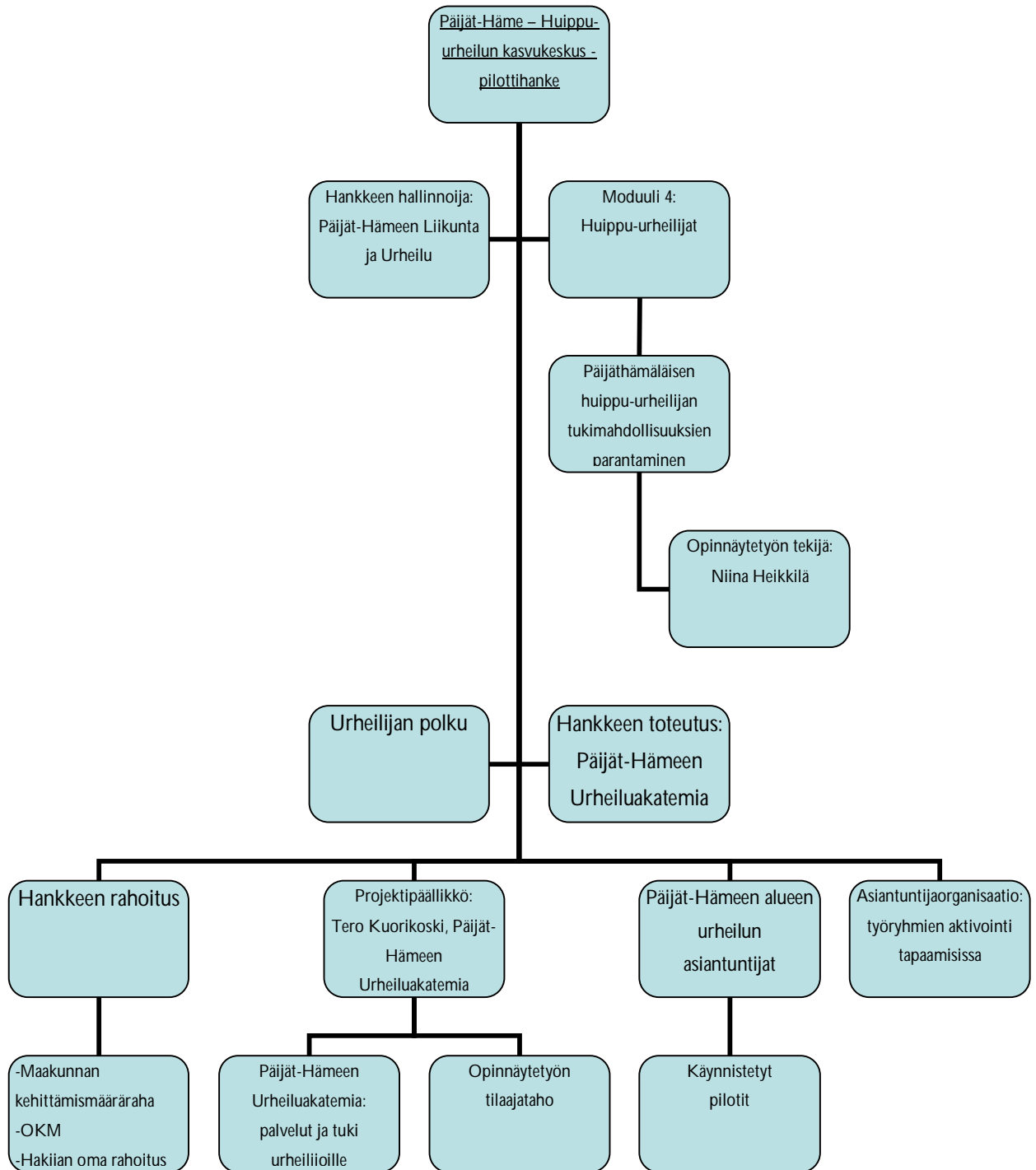
6.2 Padasjoen Säästöpankkisäätiö

Padasjoen Säästöpankkisäätiö on perustettu vuonna 2007. Säätiön tarkoituksen on tukea alueensa elinvoimaisuutta ja hyvinvointia. Painotuksena on myös taloudellinen kehitys. Säätiö jakaa vuosittain apurahoja ja avustuksia. Tuettavien hankkeiden täytyy edistää alueen hyvinvointia. Padasjoen Säästöpankkisäätiössä kaikki apurahahakemukset käsitellään samalla tavalla ja toimitetaan säätiön asiamielle. Tätä kautta apurahahakemus voidaan toimittaa säätiön hallitukselle, joka päättää apurahoista. Apurahaa myönnetään esimerkiksi erilaisille liikuntaa ja urheilua tukeville yhdistyksille. (Padasjoen Säästöpankkisäätiö 2013.)

7 Päijät-Häme – huippu-urheilun kasvukeskus – hankkeen esittely ja tavoitteet

Vuoden 2012 alussa käynnistyneen hankkeen tavoitteena oli luoda urheilijan polun malli Päijät-Hämeeseen (Kuvio 3). Projekti toteutti valtakunnallisen huippu-urheilun muutostyöryhmän linjauksia. Hankkeen tavoitteena oli rakentaa huippu-urheilun kasvukeskusmallia Päijät-Hämeessä ja luoda edellytyksiä mallin kehittämiseksi koko Suomeen. Osatavoitteiksi olivat määritelty seuraavat asiat: poistetaan urheilijan polun tiellä olevia esteitä ja ongelmia, tehdään Päijäthämäläisestä urheilijan polusta urheilijalle houkutteleva valinta, parannetaan Päijät-Hämeen eri toimijoiden välistä yhteistyötä, jaetaan osaamista eri asiantuntijoiden välillä sekä luodaan uusia työ- ja toimintatapoja, kehitetään päiväkotien, koulujen ja urheiluseurojen osaamista lasten liikunnan alueella, luodaan uudenlaisia toimintamalleja varhaisnuorten valmennukseen ja verkostoidutaan muiden suomalaisten huippu-urheilun kasvukeskusten kanssa. (Päijät-Häme- Huippu-urheilun-kasvukeskus – pilottiprojekti 2012, 5.)

Urheilun kasvukeskusajattelu pyrkii keskittymään siihen, kuinka suomalainen yhteiskunta pystyy tuottamaan näitä palveluita mahdollisimman hyvin ja tehokkaasti. Päijät-Hämeen ajateltiin olevan sellainen kohde, joka pystyisi edistämään urheilijan polkua. (Päijät-Häme- Huippu-urheilun-kasvukeskus – pilottiprojekti 2012, 1.) Päijät-Hämeen Urheiluakatemia oli hankkeessa mukana kehittämässä päijäthämäläistä urheilijan polkua hankkeen avulla. Päijät-Hämeen urheiluakatemia (PHUran) kehitys on ollut osa valtakunnallista ilmiötä, johon on paikallisten aktiivisten toimijoiden ansiosta syntynyt urheiluakatemiatointaa. Päijät-Hämeen Urheiluakatemiasa pyritään koko ajan muokkaamaan sellaiseksi, että se pystyy vastaamaan urheilijan päivittäisiin tarpeisiin. PHUran toiminnassa mukana oleville urheilijoille tarjotaan valmennuksen ja joustavien opintomahdollisuuksien lisäksi erilaisia valmennuksen asiantuntijapalveluja. Urheilijana kehittymisen ja opiskelun yhdistäminen on vaativaa, jolloin urheilija kaipaa osakseen tukea eri osa-alueille. (Päijät-Hämeen Urheiluakatemia 2013b.)

Kuvio 3. Päijät-Häme – huippu-urheilun kasvukeskus -hankkeen organisaatiokaavio

7.1 Hankkeen kehittämismenetelmät

Hanke toteutettiin neljässä eri osiossa, joita kutsuttiin moduuleiksi. Tavoitteena oli, että moduuleihin osallistuvat asiantuntijat kehittivät omaa moduuliansa osallistavalla kehittämisotteella eli asian kehittäjinä olivat kaikki moduulin jäsenet. Tällä tavalla pyrittiin luomaan eräänlaista systeemistä innovaatiota eli uuden toimintamallin syntymistä. Systeeminen innovaatio vaatii useiden asiantuntijoiden yhteistyötä, keskustelua ja kiinnostusta, tässä tapauksessa urheilijan polun luomiseksi.

Onnistuminen riippui hankkeessa mukana olevien henkilöiden sitoutumisesta uuteen toimintamalliin. Jokaisessa moduulissa käytiin läpi seuraavat osa-alueet: moduulin toimijoiden ja heidän roolien määrittäminen, sellaisten asioiden määrittäminen, jotka saattavat hidastaa toiminnan edistymistä, kehittämis- ja yhteistyöverkostojen rakentaminen, kehittämistyön mahdollistaminen, moduulin oman toimintamallin kehittäminen, moduulien välisten toimintamallin määrittäminen, tiedotus ja viestintä sekä arvioinnin kehittäminen. (Päijät-Häme- Huippu-urheilun-kasvukeskus – pilottiprojekti 2012, 6.)

Kunkin moduulin keskeiset toimijat otettiin mukaan kehittämisprosessiin käyttämällä heidän tarinoitaan uusien toimintamallien rakentamisen lähtökohtina. Eri vaiheissa oli sekä yksilö- että ryhmätoimintaa. Tavoitteena oli, että prosessin loppuvaiheessa moduulin alueellinen, eli Päijät-Hämeen, toimintamalli on kehitetty. Lopuksi moduulien toimintamalleista koottiin Päijät-Hämeen huippu-urheilun kasvukeskus. (Päijät-Häme- Huippu-urheilun-kasvukeskus – pilottiprojekti 2012, 6.)

7.2 Hankkeen eteneminen ja aikataulu

Hankkeen toteuttamisesta oli vastuussa Päijät-Hämeen Urheiluakatemia ja hanketta hallinnoi Päijät-Hämeen Liikunta ja Urheilu ry. Hankkeen toteutuksessa käytettiin myös alihankintaa. Hanke toteutettiin 1.11.2011 – 31.12.2012 välisenä aikana. Hankkeen toimintasuunnitelma ja aikataulu oli seuraavanlainen: moduulin toimijoiden ja heidän rooliensa määrittäminen 11.–12.2011, hankkeen edistymistä hidastavien ongelmien määrittäminen tammikuussa 2012, kehittämis- ja yhteistyöverkostojen rakentaminen 2.-5.2012, kehittämistyöhön mahdollistaminen 4.-7.2012, moduulikohtaisten omien toimintamallien kehittäminen 5.-7.2012, moduulien välisten toimintamallin

määrittäminen 8.-9.2012, tiedotus ja viestintä 11.2011–12.2012 ja arvioinnin kehittäminen 10.–12.2012. (Päijät-Häme- Huippu-urheilun-kasvukeskus – pilottiprojekti 2012, 6-7.)

Hankkeen toteuttamisesta vastasi projektipäällikkö, jonka tukena oli hankkeen ohjausryhmä. Jokaiselle moduulille tarvittiin lisäksi projektiryhmä, joka koostui moduulin keskeisistä toimijoista. Ajateltiin, että hankkeen toiminnan kannalta olisi ollut tärkeää saada jokaiseen moduulin liikunta-alan tutkintoa suorittavista opiskelijoista ryhmä, joka toteuttaisi projektipäällikön tukemana moduulin kehittämistoimenpiteitä ja analyysejä. Kahteen moduuliin, 3 ja 4, saatiin opiskelijat tätä varten. Kolmas tarvittava taho oli asiantuntijaorganisaatio, jonka vastuulla oli työryhmien aktivointi ja työryhmien aikaansaannosten kokoaminen (Kuvio 3). (Päijät-Häme- Huippu-urheilun-kasvukeskus – pilottiprojekti 2012, 6-7.)

7.3 Hankkeen saavutukset

Päijät-Häme – huippu-urheilun kasvukeskus –hankkeen avulla saatiin käynnistettyä erilaisia projekteja, jotka tukevat urheilijan uran edistymistä. Pilottihankkeet, jotka käynnistyivät olivat Urheilijan tarinat –juttusarja, jotka ilmestyivät Etelä-Suomen Sanomissa kesän 2012 aikana, Valmentajahiomo, joka on jo lisännyt valmentajien yhteistyötä yli lajirajojen, sekä alustava suunnittelu saatiin tehtyä Päijät-Hämeen urheilulääkäri –pilottille, joka mahdollistaisi päijäthämäläiselle urheilijalla nopean ja edullisen lääkäripalvelun. Hyvänä saavutuksena voidaan pitää myös sitä, että Päijät-Hämeen alueen asiantuntijat ja eri organisaatiot verkostoituivat, jolloin yhteistyö on jatkossa helpompaa.

8 Tutkimuksen tavoite ja tutkimusongelmat

Tässä tutkimuksessa keskityin Päijät-Häme – huippu-urheilun kasvukeskus -hankkeen neljänteen osaan, eli huippu-urheilijat, kehittämistyöhön ja sen tuloksiin. Tavoitteena oli kartoittaa, millaisia tukitoimien parannuksia kasvukeskus hankkeella saatiin tehtyä Päijät-Hämeen huippu-urheilijoille. Tukitoimia ovat hankkeessa käynnistetyt pilotit, jotka esitellään tässä tutkimuksessa kappaleessa 11.1.1. Tulevaisuuden kannalta on tärkeää ottaa huomioon haastattelussa mukana olevien henkilöiden ajatukset siitä, millainen vaikutus projektilla on tulevaisuudessa huippu-urheilijoiden elämän kannalta. Tutkimuksen tavoitteena oli myös kartoittaa projektin onnistuminen ja hyödyllisyys löytämällä vastaus seuraaviin kysymyksiin.

Tutkimusongelmat:

1. Onko hankkeen aikana saatu käynnistettyä sellaisia pilotteja, jotka parantavat päijäthämäläisen urheilijan tukimahdollisuuksia?
2. Miten hankkeen aikana käynnistetyt pilotit vaikuttavat päijäthämäläisen huippu-urheilijan tukimahdollisuuksiin tulevaisuudessa?
3. Onko hanke edistänyt urheilijoiden tukimahdollisuuksia siten, että siitä hyötyy urheilijoiden lisäksi myös urheilijoiden tukimahdollisuuksia edistävä taho eli Päijät-Hämeen Urheiluakatemia?

9 Menetelmät

9.1 Kvalitatiivinen tutkimus

Tutkimus toteutettiin laadullisena eli kvalitatiivisena tutkimuksena, koska tarkoituksena oli tutkia projektissa saavutettuja tuloksia projektin osallistuneiden henkilöiden näkemysten ja kokemusten kautta.

Kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimuksen peruslähtökohtana on se, että ihmisillä on peruskysymyksiä, ja he tulkitsevat vastaukset omalla näkökulmallaan ja sen hetkellä ymmärryksellään. Tärkeintä kvalitatiivisessa tutkimuksessa on todellisuuden kuvaaminen. Kvalitatiivinen tutkimus pyrkii tutkimaan asiaa mahdollisimman monelta kannalta. Kvalitatiivisia tutkimuksia on monia eri lajeja eikä tutkimuksen pääpiirteitä voida lokeroida tai yleistää. (Hirsjärvi, Remes, & Sajavaara 2007, 156–158.) Hirsjärvi ym. (2007, 160) kuvaavat kvalitatiivisen tutkimuksen pääperiaatteita myös siten, että aineistoa kootaan mahdollisimman normaalissa tilanteessa ja tiedonlähteenä toimivat ihminen ja hänen omat ajatuksensa sekä tutkijan havainnot. Tutkittavat henkilöt ja heidän vastauksensa analysoidaan yksittäin. Tutkittavat henkilöt täytyy myös valita ennalta, ei satunnaisesti. Tärkeää on myös huomata, ettei tutkimus etene ennalta suunnitellun mukaisesti, vaan sitä muutetaan tutkimuksen edetessä. Alasuutari (1999, 38–39) kirjoittaa, että kerätyssä aineistossa esiin tulevat asiat eivät saa olla erilaisia tulkinnan kanssa. Hänen mukaansa laadullisen tutkimuksen haastatteluihin valitut henkilöt ja henkilöiden määrä kannattaa pitää melko pienenä, koska haasteena on litteroitavan aineiston määrä eli puhtaaksi kirjoitettavan aineiston määrä.

9.1.1 Kvalitatiivisen tutkimuksen analysointi

Alasuutari (1999, 39) sanoo, että kvalitatiivinen analysointi toteutetaan ”havaintojen pelkistämisestä ja arvoituksen ratkaisemisesta.” Havaintojen pelkistäminen voidaan lisäksi jakaa kahteen eri osioon. Ensimmäiseksi kerättyä aineistoa analysoidaan siten, että huomioidaan kysymysten kannalta tärkeimmät asiat henkilön vastauksessa. Pelkistämisessä vastauksista pyritään löytämään yhtenevät havainnot, sekä sääntö, joka yhdistää kerättävän aineiston. Tällä tavoin poikkeuksille tai eriväisyyksille pyritään löytämään paikka tutkimuksen kokonaisuudessa. Jos tutkimuksessa esiintyy poikkeama,

kvalitatiivisessa analysoinnissa pyritään löytämään uusi sääntö, jonka sisälle myös poikkeamat sopivat. (Alasuutari 1999, 40–42.)

Alasuutari (1999, 43) kertoo, että kvalitatiivisessa tutkimuksessa esiin tulevat poikkeavuudet ovat analysoinnin kannalta tärkeitä. Poikkeavuuksien kautta asiaan voidaan löytää vastaus. Hirsjärvi ym. (2007, 220) kirjoittavat, että laadullisen tutkimuksen analysoinnin vaihe voi viedä paljon aikaa aineiston paljouden vuoksi.

9.2 Kohderyhmä

Tutkimuksen kohderyhmänä ovat projektiin osallistuneet päijäthämäläiset liikunnan ja urheilun asiantuntijat. Haastateltavat olivat myös osallisena projektissa. Tämä kohderyhmä valittiin siksi, että he tiedostavat ja huomaavat varmasti parhaiten projektin aikana ja sen jälkeen tapahtuneet muutokset tai tapahtuiko muutosta lainkaan. Kohderyhmä valittiin projektijohtaja Tero Kuorikosken avulla, koska hänellä on paras näkemys haastateltavista projektin kannalta. Haastateltavien joukko valikoitui viisihenkiseksi. Haastateltavista kaksi oli tai on ollut huippu-urheilija ja kolme haastateltavista oli Päijät-Hämeen alueen urheilun asiantuntijoita. Haastatteluihin valittiin mukaan huippu-urheilu-uran kokeneita urheilijoita, koska heillä on paras tieto siitä, millaista Suomessa on olla huippu-urheilijana tukimahdollisuuksien ja olosuhteiden kannalta. Toisenlaista näkökulmaa tuloksiin toivat urheilun asiantuntijat, jotka ovat päivittäin tekemisissä urheilijoiden ja huippu-urheilijoiden kanssa. Haastateltaviin oltiin yhteydessä sähköpostitse viikko ennen haastattelujen tekemistä, jolloin sovittiin haastateltavalle sopiva päivämäärä ja kellonaika.

9.3 Puolistrukturoitu haastattelu eli teemahaastattelu

Hirsjärven ja Hurmeen (1993, 36-37) mukaan teemahaastattelulle ominaista on haastattelutilanteessa keskittyä tiettyihin teemoihin. Tärkeää on selvittää haastateltavien henkilöiden kokemukset ja tulkinnat asioista. Olennaista on siis se, että haastateltavilla on kokemuksia samankaltaisesta tilanteesta. Puolistrukturoiduksi menetelmäksi teemahaastattelu lukeutuu siksi, että haastattelusta ovat selvillä aiheet, joihin keskitytään avoimilla kysymyksillä.

Haastattelu toteutetaan valmiiksi mietityillä kysymyksillä, mutta tilanteen on tarkoitus olla keskusteleva. Keskustelun järjestys voi joissain tapauksissa poiketa ennalta suunnitellusta, jotta haastattelutilanne on mahdollisimman luonnollinen. Haastattelijan on tärkeää pitää huolta siitä, että tilanne pysyy hallinnassa. Teemahaastattelun haasteena on keskustelun rönsyileminen ja aineiston hajanaisuus. (Tilastokeskus.)

9.4 Aineistonkeruuprosessi

Opinnäytetyöprosessi alkoi huhtikuussa 2012, jolloin Päijät-Hämeen Urheiluakatemia toiminnanjohtaja Tero Kuorikoski ehdotti projektia opinnäytetyöaiheeksi. Alustavan suunnitelman ja aiheen hyväksynnän jälkeen lähdin mukaan kehittämään päijäthämäläisen urheilijan polkua.

Hanke käynnistyi virallisesti jo loppuvuodesta 2011. Ensimmäinen huippu-urheilijat -työryhmän tapaaminen oli 13.3.2012, jolloin aiheena oli huippu-urheilijan polku. Silloin käsiteltiin, mikä polussa on huippu-urheilijan näkökulmasta edennyt hyvin ja mikä huonosti. Itse olin mukana toisesta tapaamisesta lähtien. Toinen tapaaminen oli 17.4.2012, jolloin kehitettävänä kohteina olivat ensimmäisellä tapaamiskerralla esiin nousseet kehittämiskohteet. Kolmas tapaaminen oli 24.5.2012, jolloin käsitelimme pilotoituja eli kokeiltuja projekteja. Neljäs, eli viimeinen kerta pidettiin 18.9.2012, jolloin kävimme läpi projektin onnistumisia ja tulevaisuuden näkymiä.

Teemahaastattelu valittiin aineistonkeruumenetelmäksi, koska se on paras tapa saada haastateltavien omia näkemyksiä hankkeen onnistumisesta. Tutkimuksesta oli tarkoitus löytää projektin onnistuminen huippu-urheilijan kannalta ja se, miten tulevaisuuden kannalta projektissa syntyneiden projektien jatkoa kannattaisi lähteä kehittämään. Haastattelut järjestettiin kolmena eri päivänä 26.2.2013, 27.2.2013 ja 11.3.2013 Lahden urheilukeskuksessa. Jokainen haastateltava haastateltiin yksitellen ja haastattelut tallennettiin, mistä sovittiin ennen haastatteluja.

9.5 Aineiston analysointi

Aineiston analysointi aloitettiin haastattelujen purkamisella eli aineisto kirjoitettiin puhtaaksi tekstiksi. Haastattelut kirjoitettiin sana sanalta kaikista haastatteluista. Tämä onnistui, koska haastateltavien määrä ei ollut suuri. Jokainen litteroitu teksti oli koodattu henkilölle, jota haastateltiin, joten koko ajan oli tiedossa, kenen näkemyksestä oli kyse. Litteroitua materiaalia kertyi yhteensä 21 sivua ja aikaa niiden kirjoittamiseen kului 12 tuntia.

Tutkittavien ajatukset jaettiin haastattelulomakkeen (Liite 6) mukaisiin teemoihin, jotta aineistoa pystyisi helpommin tulkitsemaan. Teemoiksi muodostuivat urheilijan tukimahdollisuudet ja siihen liittyvät positiiviset ja negatiiviset näkemykset, hankkeessa aikaansaadut pilotit ja niiden hyödyt urheilijalle ja kokonaisuudessaan hankkeen hyödyllisyys urheilijalle. Pyrin tarkastelemaan aineistoa siten, että löysin aineistosta eroja ja yhtäläisyyksiä. Hirsjärven & Hurmeen (1993, 115) mukaan tätä menetelmää kutsutaan sisällönanalyysiksi. Sisällönanalyysissa pyritään löytämään keskeiset teemat ja käsitteet, jotka toistuvat. Aineistosta on pyritty löytämään vastaukset tutkimusongelmiin yhdistelemällä kaikkea saatua aineistoa.

10 Tulokset

Tässä osiossa esitellään tutkimustulokset, jotka on kerätty teemahaastattelujen avulla. Tutkittavat henkilöt ovat itse kertoneet näkemyksensä ja ajatuksensa hankkeesta. Haastateltavia oli viisi henkilöä ja kaikki olivat eri tavoin ja eri moduuleissa, eli osioissa, osallisena projektissa. Molemmissa tutkimusongelmissa käsitellään tutkimustuloksia, joiden aineisto on kerätty haastatteluista. Haastattelussa käytetyt kysymykset löytyvät liitteestä 6.

10.1 Hankkeen aikana käynnistettyjen pilottien hyödyllisyys urheilijalle

Tässä kappaleessa tarkastellaan, saatiinko hankkeen aikana käynnistettyä sellaisia pilotteja, jotka edistävät päijäthämäläisen urheilijan uraa. Haastateltavilta kysyttiin tähän aiheeseen liittyen onnistuneimmasta pilotoinnista hankkeen aikana ja näistä saatua taloudellista ja ei-taloudellista hyötyä urheilijalle.

10.1.1 Hankkeen aikana käynnistetyt pilotit

Päijät-Häme – huippu-urheilun kasvukeskus –hankkeen avulla saatiin käynnistettyä erilaisia pilotteja eli projekteja, jotka tukevat urheilijan uraa. Pilottihankkeet, jotka käynnistyivät olivat Urheilijan tarinat –juttusarja, jotka ilmestyivät Etelä-Suomen Sanomissa kesän 2012 aikana ja Valmentajahiomo, joka on jo lisännyt valmentajien yhteistyötä yli lajirajojen. Alustava suunnittelu saatiin tehtyä Päijät-Hämeen urheilulääkäri –pilotille, joka mahdollistaisi päijäthämäläiselle urheilijalla nopean ja edullisen lääkäripalvelun. Näitä vertailtaessa voidaan sanoa, että projektin aikana käynnistetyillä tukitoimilla ei ole suoraa taloudellista hyötyä urheilijoille, vaan hyöty tulee välillisesti esimerkiksi Päijät-Hämeen Urheiluakatemia tarjoamien palveluiden kautta. Vaikka Akatemia ei tarjoa suoraa rahallista tukea, niin esimerkiksi fysioterapeutilla käynti, on ilmaista tai edullista. Urheilijan tarinoissa esiintyneet urheilijat saivat näkyvyyttä, joka voi helpottaa esimerkiksi sponsoreiden hankinnassa. Valmentajahiomo puolestaan lisää urheilijan valmentajan tietoa ja taitoa. Tätä kautta urheilija hyötyy aloitetusta pilotista.

10.1.2 Taloudellinen ja ei-taloudellinen hyöty urheilijalle

Haastateltavat kokivat hyvin yhtenäisesti, että suoraa taloudellista hyötyä projektilla ei saavutettu urheilijalle. Taloudellisen tuen löytäminen olisi urheilijalle ensiarvoisen tärkeää, jotta hän pystyy vastaamaan harjoitteluolosuhteilla ja oikealla valmennuksella kansainvälisiin haasteisiin. Kuitenkin kaikki urheilijan saama tuki, missä muodossa tahansa, auttaa urheilijaa edistämään uraansa. Pelkällä rahallisella avulla ei ole mahdollista nousta huippu-urheilijaksi. Hyöty tässä hankkeessa on urheilijalle enemmän välillinen, esimerkiksi Päijät-Hämeen Urheiluakatemia tarjoamien palveluiden kautta.

”tämä Päijät-Häme huippu-urheilun kasvukeskusprojekti edisti ja vahvisti Päijät-Hämeen Urheiluakatemia toimintaa. Ja se tuo tietysti taloudellista hyötyä suoraan urheilijalle, koska meidän tukipalvelut on maksuttomia tai edullisia.”

”No näistä piloteista tämmöstä taloudellista, suoraa taloudellista on niinkö hankalampi löytää et sitten niinku jotenkin vähä laajemmalle ja pitkäjännitteisemmin pitäis nähä se juttu. Että vaikka, jos me pystyttäis ylipäättään jotenki Urheiluakatemiassa niinku edesauttaa urheilijan työn arvostuksen niinkun, tai arvostuksen lisäämistä.”

”Eli ei oo sitä, että sulle lykätään rahaa kouraan, et seki riittää, et sun ei tarvi maksaa esimerkiks uimahallia tai salia tai hierojasta, niin sehän on niinku osa sitä ettei vaan tonni käteen ja jes.”

Projektin aikana käynnistetyt pilotit hyödyttävät urheilijoita välillisesti, esimerkiksi valmentajahiomo-pilotin kautta. Tällainen hyöty on urheilijalle aivan yhtä tärkeää, kuin taloudellinen hyöty. Valmentajahiomo-pilotin avulla valmentajat kokoontuvat säännölliset valmentajatapaamisiin, jolloin eri lajien tietoa ja taitoa päästään jakamaan. Tällöin urheilija saa laadukasta ja osaavaa valmennusta. Se ei anna urheilijalle suoraa taloudellista hyötyä, mutta urheilija hyötyy valmentajan ammattitaidosta ja se on satsaus tulevaisuuteen. Aivan kuin Kaski (2006, 27) kirjoittaa, että suomalainen valmennusosaaminen täytyisi pystyä yhdistämään ja tietoa jakamaan kaikille. Tämä

pilotti auttaa valmentajia syventämään tietämystään ns. vieraiden lajien avulla, vaikka kyseessä ei olekaan varsinainen valmentajakoulutus.

”Mutta, kun kysyit mikä on mielestäni onnistunein pilotti, niin se ehkä tulee tosta moduulista kolme. Ja koskettaa tietysti myös moduulia neljä eli tähän aikuishuippujen elämään. Se on valmentajahiomo.”

”lyhyesti se on sitä että päijäthämäläinen valmennuksen osaaminen ei ois siiloutunut vaan sitä valmennuksen osaamista jaettais yli lajirajojen. Ja ensinnäkin sillä, että valmentajat pääsis näkemään toisiaan ja pääsis jakamaan sitä oman lajin osaamista lajien kesken ja hyvä lähtö ollaan saatu. Syksyllä käynnistettiin toiminta ja nyt jo hiomolaisia on noin 80, jotka sit osallistuu tähän hiomon toimintaan.”

”Siitä kumpus esille tää valmentajahiomo, niin mun mielestä tää on semmonen mikä vaikuttaa ihan kaikkiin. Et se vaikuttaa kovasti myös tänne huippuvaiheeseen, et sit tavallaan, kun toikaan ei ehkä suoranaisesti oo ehkä semmosta valmentajakoulutusta, mitä on jotku ihan valmentajatutkinnot. Mut sit taas valmentajat sitä kautta voi saada jotain lisävinkkejä ja vahvistusta sille omalle osaamiselleen. Just semmosella vuoropuhelulla muitten lajien kanssa. Voi saada uusia näkökulmia ja sitä kautta niin kun sen valmentajan osaaminen kasvaa, mitä kautta ne urheilijaankin heijastuu.”

”Siis varsinkin se valmentajahiomo on hyvä, siis kaikilla on paljon sanottavaa, että tuntuu siltä, että sitten pääsee keskustelemaan samanhenkisten ihmisten kanssa ja vähän yhdistämään voimia, että yksin puurtaminen on aika tai se on semmonen suomalainen tapa, valmennetaan yksin ja yksin ollaan urheilijan kanssa, et se on aika raskas tie, jos sen valitsee.”

”näistä muista, niin musta tää valmentajahiomo on tosi, et lajienvälistä yhteistyötä muutenki tän kautta on saatu potkastua liikkeelle. . .”

”minun mielestäni onnistunein, niin on tää valmentajahiomo ja se on musta tosi loistava.”

10.1.3 Päijät-Hämeen urheilulääkäri-pilotti

Neljännessä vaiheessa, eli huippu-urheilijat moduulissa, alustettiin Päijät-Hämeen urheilulääkäri-pilottia, joka takaisi päijäthämäläisille urheilijoille edullisen ja nopean hoitomahdollisuuden. Tämä pilotti olisi kaikkien haastateltavien mielestä suora taloudellinen hyöty urheilijoille. Tällä hetkellä huippu-urheilijan lääkäri saattaa olla eri kaupungissa, koska lääkäri saattaa tulla lajiliiton kautta. Tämä taas lisää urheilijan kustannuksia, kun täytyy matkustaa lääkärin luokse. Oman urheilulääkärin saaminen Päijät-Hämeeseen veisi alueen urheilua eteenpäin ja kohti kansainvälisen tason vaatimuksia. Urheilulääkäri-pilotti joutuu odottamaan käynnistämistä rahoituksen puutteen vuoksi.

”Mutta tässä ois vähän niinkun tällasesta kokonaisvaltasemmasta kyse, jossa urheilulääkäri olis esimerkiks niinku kehittämässä näitä urheilijan terveydenhuollon tukipalveluita tälle alueelle.”

”No sieltä nelosmoduulistahan nousi se urheilulääkärihomma. Sehän jos se toteutuis nii sehän olis tosi hieno juttu.. et sehän on vielä vaiheessa,et se vaatis aika isoja tai hyvää rahotusta et sen pystyis niinku toteuttaa...”

”et oli hyvä fysioterapeutti ja lääkäri ja ne niinku pelas keskenään hyvin yhteen niin siitä oli toi iso apu sinne terveyden huoltoon, mikä on tärkeää huippu-urheilijalla.”

”No jos toi lääkärihomma toteutuis, niin siinä on ihan selkee homma nää kustannukset, et ei tarvi lähteä kauemmas ettimään.”

”No tää lääkäripilotti on, mun mielestä olis tärkeä, et se saatais toimimaan ja urheilija saatais nopeesti lääkäriin.. Et se olis halpaa ja se menis ja monesti opiskelijat alkaa tuossakin nuukailee ja vaivat vaan pahenee ja loppuu pian koko ura...”

Tutkimushenkilöt toivovat, että urheilulääkäri-pilotti löytäisi rahoituksen ja sitä päästäisiin viemään eteenpäin. Sillä olisi huomattava vaikutus päijäthämäläisen huippu-urheilijan elämään ja talouteen. Päijät-Hämeen oman urheilulääkärin avulla huippu-urheilijat saisivat apua loukkaantumisiin ja sairastumisiin nopeasti ja näin kuntoutuminen alkaisi heti. Kustannuksia säästyisi myös, koska ei tarvitsisi matkustaa toiselle paikkakunnalle oman lääkärin luokse. Urheilulääkäri ja hänen kanssaan yhteistyössä toimivat muut Päijät-Hämeen alueen huippu-urheilun asiantuntijat voisivat olla viemässä suomalaista huippu-urheilua eteenpäin isoin askelin.

”No semmonenhan niinku taloudellinenki merkitys jos se urheilulääkäri lähtis tonne.”

”Nelossessa oli se lääkärihanke et sitä terveydenhuoltoa et tänne Päijät-Hämeeseen saatais urheilulääkärin toimeen joku, niin mun mielestä se ois erittäin tärke,e et se vielä menis eteenpäin.”

”No jos toi lääkärihomma toteutuis, niin siinä on ihan selkee homma nää kustannukset, et ei tarvi lähteä kauemmas ettimään.”

”No siis mä tiedän siitä huippu-urheilija vaiheesta tän lääkäripuolen. Siellä oli se, et saatais lääkäritoimintaa ja sitä saatais kehitettyä et pääsis lääkärille helpommin ja olis halvempaa.”

”No tää lääkäripilotti, jos se toteutuu, sillä on suuri merkitys talouteen.”

10.2 Hankkeen aikana käynnistettyjen tukitoimien vaikutus päijäthämäläisen huippu-urheilijan tukemiseen tulevaisuudessa

Tässä kappaleessa tarkastellaan tutkittavien henkilöiden näkemyksiä siitä, onko hankkeen aikana käynnistetyillä piloteilla vaikutusta urheilijan tukiin tulevaisuudessa.

Tutkittavilta henkilöiltä kysyttiin näihin teemoihin liittyviä kysymyksiä.

Haastattelukysymyksinä olivat tämänhetkiset taloudelliset tukimahdollisuudet ja olosuhteet Päijät-Hämeessä, tietoisuus päijäthämäläisen urheilijan tämän hetkisistä tukimahdollisuuksista, projektin tulevaisuuden näkymät sekä projektin vaikutus urheilijan elämään tulevaisuudessa. Tarkat kysymykset löytyvät liitteestä 6.

10.2.1 Aiemmat tukitoimet

Ennen projektia olemassa olevista tukitoimista haastateltavat henkilöt tiesivät vaihdellen. Päijät-Hämeen alueen tukimahdollisuudet olivat tuttuja jokaiselle haastateltavalle jossain määrin. Haastatteluissa ilmeni myös, että jokainen haastateltava oli sitä mieltä, että Päijät-Hämeessä on samankaltaiset tukimahdollisuudet ja olosuhteet kuin muualla Suomessa. Päijät-Hämeen alueella on olemassa monia tukimahdollisuuksia, jotka esitetään tässä tutkimuksessa kohdassa 6. Näiden tukimahdollisuuksien tietoisuutta täytyisi saada lisättyä, jotta tieto menisi niitä tarvitsevalle urheilijalle. Haastateltavat henkilöt ovat kaikki yhteistyössä urheilijoiden ja huippu-urheilijoiden kanssa, joten tämän perusteella voidaan sanoa, että parempi tietoisuus Päijät-Hämeen tukimahdollisuuksista huippu-urheilijoiden kanssa työskentelevillä henkilöillä parantaisi tietoisuutta tukimahdollisuuksista myös urheilijoiden keskuudessa.

”Sitten on tietysti paikallisia tukimahollisuuksia jonkin verran. Täällä on muun muassa SVUL:in Lahden piiriä ja on tällasia aattellisia yhistyksiä, säätiöitä, joku urheiluopistosäätiö jakaa vuosittaisia tukia.”

”Mä en tietysti tunne ihan tarkkaan muita alueita mutta mä nyt näkisin että semmoset niin kun muuallakin Suomessa. Et en koe, että olis mitenkään erilaiset. Luulen, että Suomessa ylipäätään sillä alueella ei taloudellisen aseman suhteen oo niihin emrkitystä.”

”Ja mä en osaa sanoa et pelkästään Päijät-Hämeessä, et se on semmonen yhteinen ongelma joka paikassa.”

”Et nuorilla urheilijoilla tää, tää on tiukkaa täälläkin et vähän sama kuin muuallakin että ei täällä oikeestaan sen kummallisempaa ole kuin muualla.”

10.2.2 Päijäthämäläisen huippu-urheilijan tukimahdollisuudet tällä hetkellä

Tutkimushenkilöt näkivät huippu-urheilijoiden tukimahdollisuudet yksimielisesti hyvinä. Paras tietoisuus sellaisista huippu-urheilijoiden tukimahdollisuuksista, joita voivat hakea kaikki suomalaiset huippu-urheilijat. Arvokisamenestyksen myötä on mahdollista saada Olympiakomitean alaisia tukia sekä opetus- ja kulttuuriministeriön urheilija-apurahaa ja hankkia omia sponsoreita. Tutkimuksen perusteella Päijät-Hämeen alueella on paljon pieniä yrityksiä, jotka osallistuvat urheilijoiden tukemiseen. Myös osa kunnista tarjoaa urheilijoille ja huippu-urheilijoille jonkinlaista tukimahdollisuutta. Tietoisuutta näistä mahdollisuuksista olisi syytä lisätä, jotta urheilijat osaisivat hakeutua oikeanlaisen tuen piiriin.

”Niin tota merkittävin edelleen on mun mielestä valtion urheilija-apuraha.”

”No mun mielestä niinku huipulla, jos sä oot tästä Lahdesta kotosin ja edustat lahtelaista urheiluseuraa niin öö, niin toi taloudellinen tilanne on ihan hyvä.”

”Joo elikkä Olympiakomiteahan tukee noita ihan huippuja.”

”Että jos oot MM- tai EM-finaalissa, niin sit sä saat Olympiakomitealta ja sitte sä saat liitoltaki ehkä sitä urheilijapalkkaa.”

”Et sit kun sä pääset, sanotaan kansalliselle tasolle ja edustustehtäviin ni sit varmaan tukia löytyy, mä uskoisin.”

10.2.3 Päijät-Hämeen nuoret, huipulle tähtäävät urheilijat

Tärkeänä huomiona jokainen haastateltava piti sitä, että nuorten, nousevien urheilijoiden tukimahdollisuudet ovat vähäiset ja heikot. Vaaditaan menestymistä arvokisoissa, ennen kuin on mahdollista päästä sellaisten tukipalveluiden piiriin, joista urheilija hyötyy välillisesti tai suoraan taloudellisesti. Tutkimuksen perusteella tällainen tilanne vallitsee joka puolella Suomea, joten parannusta kaivataan. Huipulle tähtäävistä nuorista urheilijoista osa on jossain vaiheessa huippu-urheilijoita, joten heihin satsaaminen olisi hyvin tärkeää. Kehitystä täytyy tapahtua samaan tahtiin kuin muiden maiden nuorilla urheilijoilla, jotta taataan menestys aikuisena huippu-urheilijana.

”Varmaan useimmilla urheilijoilla pääsponsorina on vanhemmat ja vanhempien kukkaron paksuudesta vähän riippuu sitten, että nähdäänkö talous rajottavana tekijänä. Ja etenkin nuorten urheilijoiden kohalla se on tosi merkityksellinen, kun vielä asutaan kotona eli kuinka paljon vanhemmat pystyy esimerkiksi tukemaan.”

”Mut sit toki se on tosi pieni joukko, mikä ylittää siihen urheilija-apurahaan. Sit pitää olla jo sitä kansainvälistä meriittiä antaa niinkun tuloksena, et siihen ylittää.”

”Varsinkin siinä valintavaiheessa ja tommosessa niin kun yläaste ja lukioikäisissä urheilijoissa kun ei oo vielä niin kova tekijä useimmassakaan lajissa. Et pääsis siihen asemaan, että seura kustantais kokonaan.”

”Mut sitten varmaan suurin haaste on ne, jotka ei vielä oo päässyt sine terävimpään kärkeen et opiskelee, urheilee, asuu ehkä pois kotoon. Et niillä on ehkä kaikista hankalinta että, että paljon riippuu siitä, että onko hyvä seura takana.”

10.2.4 Käynnistettyjen pilottien vaikutus urheilijan tukeen tulevaisuudessa

Käynnistettyjen pilottien hyödyllisyys näkyy haastateltavien mielestä osittain nyt jo. Onnistuneet pilotit, kuten valmentajahiomo, ovat jo osa normaalia arkea. Tästä saadaan tulevaisuudessa suuri hyöty urheilijoille, kun valmentajat pääsevät yli lajirajojen keskustelemaan ja pohtimaan omaa valmennustapaansa. Päijät-Hämeessä on tämän hankkeen avulla saatu hyvä suunta suomalaisen valmennuksen edistämiseksi. Yhteistyön merkitystä korostetaan koko ajan enemmän ja enemmän myös urheiluvalmennuksessa, jotta suomalainen huippu-urheilu kehittyisi kansainvälisen tason vaatimalle tasolle.

(Kaski 2006, 23.)

”Ja urheilijaakin se koskettaa ainakin niin kun, ei välttämättä suoraan, mut epäsuorasti siten, että kun valmentajat on osaavia ja jaksaa omassa työssään niin se varmasti heijastuu jonain hyvänä myös sitte urheilijoille.”

”Ja sit tietysti miten sen nyt haluu ajatellakin, et jos valmentajien osaaminen karttuu, niin pystyykö sitä mittaamaan rahassa...”

”No nää asiat toivottavasti joka tapauksessa mitä tässä on nostettu nii, vaikka tää urheilijan arvostuksen nostamisen ja, ja lääkäriasia tai tukipalveluiden kehittäminen ylipäättään ja valmentajahiomot ja nää hommat. Niin niitä pyritään kyllä joka tapauksessa niinkun edistämään.”

” Et tää valmentajahiomo on jo normaalitoimintaa ja sit siellä on tää lasten tota, liikkuva päiväkotijuttu, se on jo käynnissä. Ja sit on se kakkosmoduulin liikkuva koulu. Et ne on, et tää, on tää lääkärihomma, et se pitäis vaan saada kuntoon ja rahotus kehittää.”

10.3 Päijät-Hämeen Urheiluakatemia saama hyöty kasvukeskus -hankkeesta

Tässä kappaleessa esitellään päijäthämäläisen huippu-urheilijan uraa edistävän tahon saama hyöty hankkeesta.

Tutkimushenkilöiden mielestä hanke auttoi Päijät-Hämeen Urheiluakatemiaa siten, että tietoisuus heidän toiminnastaan levisi ja vahvistui, koska hankkeessa oli mukana monia urheilijoiden parissa työskenteleviä asiantuntijoita. Päijät-Hämeen Urheiluakatemia tarjoaa urheilijoille tukipalveluita ilmaiseksi tai edullisesti. Urheilun asiantuntijat saivat yhteisten kokoontumisten myötä lisää tietoa Päijät-Hämeen urheiluakatemiasta. Tietoisuuden lisääntyminen näistä mahdollisuuksista helpottaa sekä huippu-urheilijoita, että nuoria, huipulle nousevia urheilijoita. Tällöin Urheiluakatemia saa mahdollisesti lisää urheilijoita mukaan toimintaansa.

”Vois sanoa että tämä Päijät-Häme huippu-urheilun kasvukeskusprojekti edisti ja vahvisti Päijät-Hämeen Urheiluakatemiaa toimintaa. Ja se tuo tietysti taloudellista hyötyä suoraan urheilijalle, koska meidän tukipalvelut on maksuttomia tai edullisia.”

”Osahan on saanu niinku valmentajankin tänne et Akatemia kautta joihinki lajeihin on saatu päätoiminen valmentaja.”

”Tällä hetkellä on ne Akatemiassa saa fyssarin tai lääkärin nopeesti ja sitten edullisesti tai jopa ilmasiks riippuen.”

”Painoarvo tästä meidän akatemiasta suhteessa tuonne, jotka päättävät esimerkiksi rahasta, niin se painoarvo on se on lisännyt tätä meidän akatemian painoarvoa.”

10.4 Hankkeen onnistuminen ja mahdollinen jatkohanke

Tutkimushenkilöt olivat yksimielisiä siitä, että hanke oli hyödyllinen. Jos hanke saa jatkoa, toivottiin, että hankkeeseen otettaisiin mukaan enemmän huippu-urheilijoita, joilta saisi parasta tietoa sen hetkisestä tilanteesta urheilijan tukimahdollisuuksista ja tarpeista. Tutkimuksen mukaan Päijät-Hämeen alueella on useita urheilijoita tukevia tahoja, joten huippu-urheilijoiden mielipide saavuttaa näitä tukia olisi erityisen tärkeä. Myös konkreettisia toimenpiteitä toivottiin, jos hanke saa jatkoa. Tavoitteellisen suunnitelman ja sitä seuraaminen nähtiin ensiarvoisen tärkeänä. Hankkeen aikana nousi esiin monia hyviä ajatuksia, joista osa jäi kuitenkin vain ajatuksen tasolle. Konkreettisten toimenpiteiden lisääminen koettiin hyvin tärkeäksi. Hankkeissa mukana olevat henkilöt ovat usein mukana hankkeissa oman työnsä ohella, joten tämä saattaa olla hidasteena myös jatkohankkeessa. Yhtä hankkeen onnistumisen kriteerinä pidettiin sitä, että hankkeen rahoittajat ovat olleet koko hankkeen ajan tietoisia siitä, mitä hankkeessa on tapahtunut.

"No ehkä semmosia konkreettisia toimia, et aletaan oikeesti tekee jonkinnäköstä hanketta askel askeleelta et siinäkin vähän joku semmonen suunnitelma viis vuotta eteenpäin, mitä pitäis saavuttaa ja mitä toivotaan."

"Joo siis selkee suunnitelma ja vuositavoitteet, että mitä minäkin vuonna tapahtuu."

"Että saatais ne asiat vietyä suoraan eteenpäin, ettei ne jäis sinne seinien sisäpuolelle."

"tieto on siellä opetus- ja kulttuuriministeriössä tästä hankkeesta"

"maakuntaliiton palaverissa käytiin hanketta läpi. Et jos näitä hankkeita miettii, niin monesti ne vaan pyörii jossain.. onhan tää et tässä on jotain konkreettista."

11 Tulosten analysointi ja pohdinta

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on ollut selvittää päijäthämäläisen huippu-urheilijan tukimahdollisuuksien parantumista Päijät-Häme – huippu-urheilun kasvukeskus –pilottihankkeen avulla. Tässä työssä on pyritty mahdollisimman kattavasti keräämään Päijät-Hämeen alueella olevat tukimahdollisuudet sekä sellaiset taloudelliset tuet Suomessa, joihin päijäthämäläisen huippu-urheilijan on mahdollista yltyä. Päijät-Hämeen Urheiluakatemia tulee jatkossa käyttämään tätä opinnäytetyötä osana urheilijoille tarjottavista palveluista. Työ julkaistaan heidän nettisivuillaan, josta työ on helppo löytää. Urheilijat saavat tämän työn kautta nopeasti ja helposti kattavat tiedot heille olemassa olevista tukimahdollisuuksista. Pääasiassa työstä hyötyvät Päijät-Hämeen huippu-urheilijat, mutta hyödyllistä tietoa tukimahdollisuuksista löytyy myös tuleville huippu-urheilijoille.

Tutkimustulosten mukaan hanke on parantanut päijäthämäläisen urheilijan tukimahdollisuuksia jonkin verran. Tutkimushenkilöistä yksi mainitsi hankkeiden ongelmana yleisesti olevan konkreettisten toimenpiteiden puutteen. Tässäkin hankkeessa tämä ongelma oli nähtävissä. Hankkeen aikana saatiin käynnistettyä huippu-urheilijoiden osiossa, moduuli 4, muutamia pilotteja, joista urheilijat hyötyivät hetkellisesti, Urheilijan tarinat, ja ainakin yhdestä, Valmentajahiomo, urheilijat hyötyvät myös jatkossa. Urheilulääkärilotista urheilijoille tulisi suoraan sekä taloudellinen hyöty, että he saisivat ympärilleen osaavat urheilulääketieteen asiantuntijat.

Asiantuntijoiden kokoontumiskerroilla esiin nousi monia hyviä kehitysideoita, mutta resurssien puutteen vuoksi monet mahdolliset pilotit jäivät vain ajatuksen ja puheen tasolle. Tutkimustuloksissa käy ilmi, ettei huippu-urheilija saanut suoraa taloudellista hyötyä kyseisestä projektista. Hyöty urheilijaa kohtaan tuli välillisesti, kun Päijät-Hämeen Urheiluakatemia kehittyi projektin aikana, ja tietoisuus Päijät-Hämeen Urheiluakatemian toiminnasta levisi laajemmalle kuin mitä se aiemmin oli ollut. Tämän vuoksi urheilijat voivat hyötyä Akatemian tarjoamista palveluista entistä paremmin tiedostamalla ja löytämällä paremmin Päijät-Hämeen urheiluakatemian urheilijoille tarjoamien palveluiden edut. Päijät-Hämeen urheiluakatemialle hanke on ollut hyödyllinen, koska monet eri urheilun asiantuntijat tutustuivat tämän hankkeen myötä

paremmin Akatemian toimintaan. Hankkeen aikana saatiin alueen asiantuntijoiden verkostoa edistettyä. Nyt olisi tärkeää, että verkostojen säilymisen vuoksi jatkohanke saataisiin aikaiseksi mahdollisimman nopeasti. Myös Valmentajahiemon kautta urheilija saavuttaa välillisen hyödyn erityisesti tulevaisuudessa, kun toiminta kehittyy vielä nykyisestä. Valmentajien yhteistyön lisääntyminen kehittää päijäthämäläistä valmennusosaamista myös tulevaisuudessa.

Tutkimusmenetelmäksi valikoitui teemahaastattelu, koska se on yksi laadullisen tutkimuksen menetelmistä ja sen avulla pystytään tavoittamaan haastateltavien omat ajatukset. Teemahaastattelut tehtiin viidelle henkilölle, jotka olivat kaikki osallisena projektissa. Haastateltavat henkilöt suhtautuivat haastatteluihin positiivisesti. Haastateltavat kertoivat avoimesti omia mielipiteitään projektiin liittyvistä asioista. Haastateltavat toimivat kaikki jossain määrin urheilijoiden ja huippu-urheilijoiden kanssa. Osa haastateltavista kuuluu edelleen itse huippu-urheilijoihin ja osalla haastateltavista oli urheilijan tai huippu-urheilijan tausta, joten tietämys urheilijan talouteen liittyvistä seikoista oli alustavasti hyvä. Haastateltavilla oli hyvä tietämys projektin aikana tapahtuneista asioista, joten alustavaa keskustelua käynnistetyistä projekteista ei tarvinnut käydä ennen haastattelujen aloittamista.

Hyvänä tuloksena voidaan pitää sitä, että tietoisuus hankkeesta oli melko laaja. Opetus- ja kulttuuriministeriölle lähetettiin tasaisin väliajoin tietoa hankkeen etenemisestä. Myös hankkeen toinen rahoittaja, Päijät-Hämeen Liitto, sai jatkuvaa tietoa hankkeen etenemisestä. Tietoisuus Päijät-Hämeen Urheiluakatemian toiminnasta lisääntyi ja lisäsi Akatemian näkyvyyttä, mikä voi mahdollistaa jatkossa saatavia hankerahoituksia. Esimerkiksi jo aiemmin mainittu ja tässä kappaleessa myöhemmin esiintyvä urheilulääkäri – pilotti voi näkyvyyden myötä löytää tarvitsemansa rahoituksen. Tätä ainakin kannattaa hyödyntää mahdollisimman hyvin tuomalla projektissa saatuja tuloksia esiin, esimerkiksi mediassa. Konkreettisia toimenpiteitä saatiin käynnistettyä pilottien avulla tukemaan huippu-urheilijoiden tukimahdollisuuksia. Huippu-urheilijoiden moduulissa käynnistettyjä pilotteja olivat Urheilijan tarinat ja siellä alustettiin mahdollista Päijät-Hämeen urheilulääkäri – pilottia.

Urheilijan tarinoissa julkaistiin 5 kertomusta urheilijoista ja urheilun parissa työskentelevistä henkilöistä Etelä-Suomen Sanomissa kesän 2012 aikana. Näkyvyyden lisääntyminen ja mahdollinen urheilun arvostuksen kasvaminen voi helpottaa urheilijaa hankkimaan esimerkiksi henkilökohtaisen sponsorin. Urheilijan on oltava houkutteleva sponsoreiden silmissä, näkyvyys esimerkiksi mediassa voi taata taloudellista tukea. Urheilijan menestyessä tai saadessa muuten näkyvyyttä sponsorit saavat omat tunnuksensa (logo, merkki tms.) esille ja saavat sitä kautta mainosaikaa. (Itkonen, Ilmanen & Matilainen 2007, 15, 23.) Tällainen pienimuotoinen urheilijan näkyvyyttä lisäävä projekti voi olla urheilijalle itselleen erittäin tärkeä. Luotuja kontakteja kannattaisi mielestäni käyttää hyväksi myös jatkossa ja pyrkiä saamaan jutuista jatkuvia.

Huippu-urheilijalle on erittäin tärkeää päästä hoitoon nopeasti, jotta oikeanlaiset hoitotoimenpiteet voidaan aloittaa välittömästi. Näin urheilijan on mahdollista kuntoutua nopeasti, eivätkä vammat pääse pitkittymään. Jatkuva yhteistyö lääkärin kanssa toimii loistavana ennaltaehkäisevänä hoitona valmentautumisen yhteydessä. (Huippu-urheilija 2013.)

Urheilulääkäri – pilotti olisi myös taloudellisesti huippu-urheilijoita auttava projekti. Päijät-Hämeessä olisi urheilijoita varten oma lääkäri, joka tuntisi urheilijan vammahistorian, ja lääkärin palveluiden käyttäminen olisi urheilijalle edullista tai mahdollisesti jopa ilmaista. Tällä hetkellä Päijät-Hämeen Urheiluakatemia tarjoaa huippu-urheilijoille mahdollisuuden käyttää esimerkiksi lääkärin ja fysioterapeutin palveluita edullisesti. Oman urheilulääkärin saaminen toisi etua päijäthämäläisille urheilijoille siten, että lääkäri voisi olla kehittämässä Päijät-Hämeen alueen palveluita ja ennaltaehkäisevää terveydenhuoltoa urheilijoille. Tämä olisi tulevaisuudessa suuri apu päijäthämäläisten urheilijoiden arjessa.

Kolmannessa moduulissa, jossa kohteena olivat valintavaiheessa olevat nuoret urheilijat, käynnistettiin valmentajahiomo-pilotti. Valmentajahiomolla nähdään olevan suuri vaikutus myös huippu-urheilijoiden valmentamiseen, koska valmentajien tiedon ja taidon lisääntyminen auttaa myös huipulla olevia urheilijoita eteenpäin. Eri lajien valmentajat kokoontuvat säännöllisesti tapaamisiin, joissa keskustellaan ja kehitetään valmentamista. Tätä kautta valmentajalla on mahdollisuus saada lisää lisäapua ja intoa

omaan valmentamiseen. Valmentajan jaksaminen ja innostuneisuus mahdollistaa urheilijan kehittymisen huippu-urheilijaksi. Aivan kuin Korjus (2002, 119) sanoo, että valmentajalla on rooli, joka on mittaamattoman arvokas. Valmentaja opastaa ja neuvoo urheilijaa päämääräänsä kohti. Tästä pilotista on tullut jo normaalikäytäntö valmentajien toimintaan, joten sen voidaan ajatella olevan erittäin onnistunut aloitettu projekti, josta hyötyvät kaikilla tasoilla urheilevat urheilijat.

Teemahaastatteluilla kerättyjen tietojen avulla, voidaan mahdollisesti jatkotutkimushanketta kehittää siten, että siitä saatava hyöty olisi konkreettista urheilijalle. Siten myös yksittäiset urheilijat huomaisivat hankkeessa tapahtuvat asiat ja saisivat mahdollisesti suoraa taloudellista tukea. Jos hanke saa jatkoa, olisi tärkeää ottaa mukaan projektiin enemmän päijäthämäläisiä huippu-urheilijoita. Heiltä saisi tarkkaa tietoa sen hetkisistä tukimahdollisuuksista ja uusia ideoita palvelujen kehittämiseksi. Tärkeää olisi myös jatkaa jo luotujen verkostojen käyttöä huippu-urheilijoiden asioiden edistämiseksi.

Kuten Itkonen ym. (2007, 15) kirjoittaa huippu-urheilun olevan nykyisin tuotteistettu siten, että menestynyt urheilija takaa sponsoreille näkyvyyden, kun taas vähemmän näkyvän urheilijan on vaikea löytää ulkopuolista rahoittajaa. Rahoitusasiat ovat alueen urheilijoiden kehityksen kannalta tärkeitä saada kuntoon, jotta varmistetaan riittävät olosuhteet huipulla pysymiseen. Korjus (2002, 57) kertoo huippusuorituksen vaativan valmennusta niin fyysisesti kuin psyykkisesti, sekä fysioterapeutin ja lääkärin apua ja myös testausta ja lihahuoltoa. Näistä asioista suurin osa aiheuttaa urheilijalle kuluja, kun hän edistää ammattiosaamistaan. Tämän vuoksi Päijät-Hämeen alueen huippu-urheilun asiantuntijoiden on tärkeää toimia yhteistyössä edistämässä huippu-urheilua. Yhteistyö on tärkeää myös siinä mielessä, että pystytään poistamaan esimerkiksi seurojen ja järjestöjen mahdollinen päällekkäinen työ. Päijät-Hämeen alueen huippu-urheilijoiden talouden vahvistamiseksi on erittäin tärkeää, että urheilijat saavat tiedon kaikista mahdollisista taloudellisista tukimahdollisuuksista. On tärkeää, että urheilijat tietävät tukimuodollisuudet, kuinka tukia voi hakea ja mitä tietyt tuet edellyttävät. Kun puhutaan huippu-urheilijoista, jokaiselle on varmasti mahdollista löytää jokin väylä taloudelliseen tukeen. Päijät-Hämeen Urheiluakatemia vastuualla voisi olla

huolehtiminen siitä, että urheilijat saavat tarvitsemansa tiedon helposti ja kattavasti yhdestä paikasta.

Tutkimuksen edetessä huippu-urheilun muutostyöryhmä työskenteli huippu-urheilijoiden asioiden edistämiseksi. Tämä aiheutti sen, että tutkimuksen puolessa välissä esimerkiksi Suomen Olympiakomitean alaiset tukimahdollisuudet uusiutuivat jonkin verran. Myös Opetus- ja kulttuuriministeriön apurahojen määrät muuttuivat ja niiden saamisen kriteereihin tehtiin myös muutoksia. Tämän vuoksi osa aiemmin hankituista tiedoista korvaantui uusilla.

11.1 Jatkotutkimusmahdollisuudet

Tämän työn aihealue keskittyi urheilijan tukimahdollisuuksien parantamiseen Päijät-Häme – huippu-urheilun kasvukeskus – hankkeen avulla. Aihealue oli siitä haastava, että muutoksia suomalaisissa urheilijoiden tukijärjestelmissä tapahtuu säännöllisesti. Varsinkin tällä hetkellä Huippu-urheilun muutostyöryhmän työskentely ja Olympiakomitean tekemät muutokset tukimahdollisuuksiin aiheuttivat pieniä ongelmia tutkimuksen edetessä. Myös pienten säätiöiden ja järjestöjen tukien jakaminen vaati paljon selvittämistä. Osa käynnistetyistä piloteista hyödyttää urheilijaa suoranaisesti vasta tulevaisuudessa. Tämän vuoksi tutkimusta voisi jatkaa myöhemmin ja tehdä selvitystä itse huippu-urheilijoilta, miten he kokivat projektin hyödyllisyyden talouden kannalta. Erityisesti mahdollisen jatkotutkimushankkeen myötä tutkimuksen jatkaminen mahdollistaisi koko projektissa aikaansaadut asiat. Jatkotutkimukseen voisi ottaa mukaan laajemmin myös muut kuin urheilijaa taloudellisesti hyödyttävät tukimahdollisuudet, jolloin aihealueesta tulisi laajempi ja siitä selviäisi, millaisia muita kuin taloudellisia tukimahdollisuuksia urheilijalla on olemassa niin Päijät-Hämeen alueella kuin koko Suomessa.

11.2 Tutkimuksen luotettavuus ja oma työskentely

Teemahaastattelu tutkimusmenetelmänä tuo tutkimukseen omat haasteensa. Tulokset ovat tutkimushenkilöiden omia näkemyksiä ja kokemuksia. Tutkimuksen luotettavuus eli reabiliteetti on vaatimus tieteelliselle tutkimukselle. Yksistään haastattelua ei voida arvioida luotettavaksi vaan tutkimusta täytyy tarkastella koko prosessin ajan luotettavuuden näkökulmasta. (Hirsjärvi & Hurme 1993, 128-129.)

Tässä tutkimuksessa haastattelut toteutti yksi henkilö. Tutkimuksen kohteena oli viisi henkilöä. Haastateltavien joukko oli vaihteleva iän ja ammattikunnan mukaan. Yhdistävänä tekijänä haastateltavilla oli oma kokemus tai muu tuntemus huippu-urheilun vaatimasta taloudellisesta tuesta sekä osallistuminen Päijät-Häme – huippu-urheilun kasvukeskus –pilottiprojektiin. Haastattelut tallennettiin ja litteroitiin, jotta tutkimuskohteiden vastauksia pystyttiin vertailemaan keskenään mahdollisimman kattavasti. Vaikka haastateltavien joukko oli suhteellisen pieni, tutkimuksen luotettavuutta lisää se, että tutkimushenkilöiden vastauksista löytyi melko helposti yhtenäisyyksiä. Hirsjärven ja Hurmeen (1993, 130) mukaan tutkijan oma kokemus siitä, että tulokset vastaavat todellisuutta, voi määritellä tutkimuksen luotettavuutta. Tutkimuksen tekijänä koen, että etsittyihin tutkimusongelmiin löytyi luotettavat vastaukset näinkin pienen joukon avulla, koska toisto näkyi vastauksissa jo kolmen haastattelun jälkeen.

Tutkimuksen luotettavuutta lisäisi, jos haastateltavien joukko olisi suurempi. Haastattelujen tekeminen myöhemmin antaisi selkeämmän kuvan siitä, miten aloitetut projektit auttavat päijäthämäläisen huippu-urheilijan taloutta tulevaisuudessa. Tällä hetkellä projektin kautta saatu hyöty on todennäköisesti useille päijäthämäläisille huippu-urheilijoille vielä peitossa.

Opinnäytetyön tekeminen on ollut minulle antoisaa. En ole aiemmin tutustunut Päijät-Hämeen alueen huippu-urheilijoiden taloudellisiin tukimahdollisuuksiin. Oma kiinnostus urheilua ja erityisesti sen kehittämistä kohtaan on suuri. Tämän opinnäytetyön kautta pääsin osalliseksi kehittämään Päijät-Hämeen alueen huippu-urheilua sekä sain paljon uutta ja mielenkiintoista tietoa huippu-urheilijan

tukimahdollisuuksista Suomessa. Työn tekeminen on auttanut hahmottamaan paremmin tämän hetkistä urheilijoiden taloudellista tilannetta Suomessa. Aihe pysyi mielenkiintoisen koko prosessin ajan, koska tietoa löytyy todella paljon ja saatava tieto uudistui työn edetessä. Työn tekeminen antoi hyvän kuvan siitä, miten vaativaa ja aikaa vievää laadullisen tutkimuksen tekeminen on. Prosessin edetessä sain paljon apua Päijät-Hämeen Urheiluakatemia toiminnanjohtajalta, jonka ansiosta myös yhteistyö toimi moitteettomasti koko projektin ajan.

Lähteet

Airio, I., Halme, H., Koskela, P. & Taavela, T. 2012. Urheilijayhdistys. Jäsenlehti 2012, 36.

Alaja, E. 2001. Summapeliä!. Gummerus Kirjapaino Oy. Jyväskylä.

Alasuutari, P. 1999. Laadullinen tutkimus. 3. uudistettu painos. Gummerus Kirjapaino Oy. Jyväskylä.

Forsman, H. & Lampinen, K. 2008. Laatu käytännön valmennukseen – Oleellisen oivaltaminen tärkeää. Gummerus Kirjapaino Oy. Jyväskylä.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 1993. Teemahaastattelu. Yliopistopaino. Helsinki.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. 13. osin uudistettu painos. Otavan Kirjapaino Oy. Keuruu.

Huippu-urheilun faktapankki. 2012. Luettavissa:

http://www.kihu.fi/faktapankki/huujarjestelma/huu_rakenteet.html. Luettu 18.10.2012.

Huippu-urheilija.fi. 2012. Luettavissa: <http://www.huippu-urheilija.fi/urheileminen/harjoittelu/>. Luettu 22.10.2012.

Huippu-urheilija.fi. 2013. Luettavissa: <http://www.huippu-urheilija.fi/urheileminen/terveys-ja-kuntoutuminen/>. Luettu 13.3.2013.

Huippu-urheilun muutostyöryhmä. 2013a. Luettavissa: http://www.huippu-urheilunmuutos.fi/site/?lan=1&page_id=22. Luettu 18.2.2013.

Huippu-urheilun muutostyöryhmä. 2013b. Luettavissa: http://www.huippu-urheilunmuutos.fi/site/?lan=1&page_id=9. Luettu 18.2.2013.

Huippu-urheilun muutostyöryhmä. 2013c. Luettavissa: http://www.huippu-urheilunmuutos.fi/site/?lan=1&page_id=2. Luettu 23.1.2013.

Huippu-urheilun muutostyöryhmä. 2012. Loppuraportti. Luettavissa: http://noc-fi-bin.directo.fi/@Bin/48e1681425bca291f51ae02e148c8314/1361178502/application/pdf/6112727/HuMu_loppuraportti_www.pdf. Luettu 18.2.2013.

Itkonen, H., Ilmanen, K. & Matilainen, P. 2007. Urheilun sponsorointi Suomessa. Tutkimuksia 1/2007. Jyväskylän Yliopisto. Liikuntatieteiden laitos.

Kaski, S. 2006. Valmentautumisen psykologia kilpa- ja huippu-urheilussa. Edita Prima Oy. Helsinki.

Kilpa- ja huippu-urheilun kehittämiskeskus. 2009. Luettavissa: <http://www.kihu.fi/>. Luettu 18.10.2012.

Korjus, T. 2002. Mitalijahti - Urheilijan tie huipulle. Dialogia Oy. Helsinki.

Lampikoski, T & Miettinen, P. 1999. Voitto: Taito ja tahto.. Otavan kirjapaino Oy. Keuruu.

Maunula, M., Pasanen, A. 17.10.2012. Puheenjohtaja, sihteeri. SVUL:N LAHDEN PIIRIN TUKIYHDISTYS RY. Kirje. Lahti.

Muranen, P. 2012. Ajatuksia urheilusta. Urheilijayhdistys. Jäsenlehti 2012, 10-11.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2013. Luettavissa: http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta/liikuntapolitiikka/avustukset/Urheilijoiden_valmennus- ja_harjoitteluapurahat?lang=fi. Luettu 11.3.2013.

Padasjoen Säästöpankkisäätiö. 2013. Luettavissa: <http://www.padasjoensp-saatio.fi/etusivu>. Luettu: 16.4.2013.

Päijät Häme – Huippu-urheilun keskukeskus – pilottiprojekti. 2012.

Päijät-Hämeen Urheiluakatemia. 2012. Luettavissa: <http://www.phura.fi/phura/>.

Luettu 22.10.2012.

Päijät-Hämeen Urheiluakatemia. 2012. Luettavissa:

<http://www.phura.fi/phura/tavoite/>. Luettu 22.10.2012.

Päijät-Hämeen Urheiluakatemia. 2013a. Luettavissa:

<http://www.phura.fi/phura/hankkeista-yhdistykseen/>. Luettu: 23.1.2013.

Päijät-Hämeen Urheiluakatemia. 2013b. Luettavissa: <http://www.phura.fi/phura/>.

Luettu 24.1.2013.

Päijät-Hämeen Urheiluakatemia. PÄIJÄT-HÄMEEN URHEILUAKATEMIA –

HANKE 1.1.2006-29.2.2008. Hankkeen loppuraportti. Luettavissa:

projektori.phkk.fi/projektit/373/200835125531777474230.doc. Luettu 23.1.2013.

Roberts, Glyn. C. 2001. Advances in Motivation in Sport and Exercise. Human Kinetics Publishers, Inc. United States of America.

Suomen Liikunta ja Urheilu. 2012a. Luettavissa: <http://www.slu.fi/urheiluseuroille/>:

Luettu 18.10.2012.

Suomen Liikunta ja Urheilu. 2012b. Luettavissa:

http://www.slu.fi/jasenjarjestoille/suomen_urheilijoiden_tukisaatio/. Luettu

22.10.2012.

Suomen Olympiakomitea ry. 2012a. Luettavissa: <http://www.noc.fi/huippu-urheilu/>.

Luettu 18.10.2012.

Suomen Olympiakomitea ry. 2012b. Luettavissa: <http://www.noc.fi/huippu-urheilu/haastajaohjelma/>. Luettu 17.10.2012.

Suomen Olympiakomitea ry. 2012c. Luettavissa: http://www.noc.fi/huippu-urheilu/tukipalvelut/opinto-ja_uraohjaus/urheilijoiden_ammattienedistamis/. Luettu 22.10.2012.

Suomen Olympiakomitea ry. 2012d. Luettavissa: <http://www.noc.fi/huippu-urheilu/tukipalvelut/>. Luettu 22.10.2012.

Suomen Olympiakomitea ry. 2013a. Luettavissa:
http://www.noc.fi/@Bin/6117896/Huippuvaiheen_toimintamalli.pdf. Luettu 9.1.2013.

Suomen Olympiakomitea ry. 2013b. Luettavissa: <http://noc-fi-bin.directo.fi/@Bin/a7ad105b36889b784d50ce122948b2e3/1358924641/application/pdf/6191075/urheiluakatemiatoiminnan%20ohjeisto%202013.pdf> . Luettu 9.1.2013.

Suomen Olympiakomitea ry. 2013c. Luettavissa: <http://www.noc.fi/huippu-urheilu/osaamisohjelma/>. Luettu 9.1.2013.

Suomen Olympiakomitea ry. 2013d. Luettavissa: <http://www.noc.fi/olympiakomitea/>. Luettu 14.3.2013.

Suomen Paralympiakomitea. Luettavissa:
<http://www.paralympia.fi/paralympiakomitea/>. Luettu 18.10.2012.

Suomen Urheiluopistojen yhdistys ry. 2012. Luettavissa:
<http://www.urheiluopistot.fi/urheiluopistot.html>. Luettu 18.10.2012.

Tilastokeskus. Luettavissa: <http://www.stat.fi/virsta/tkeruu/04/03/>. Luettu 15.2.2013.

Urheilijayhdistys. 2012. Luettavissa:

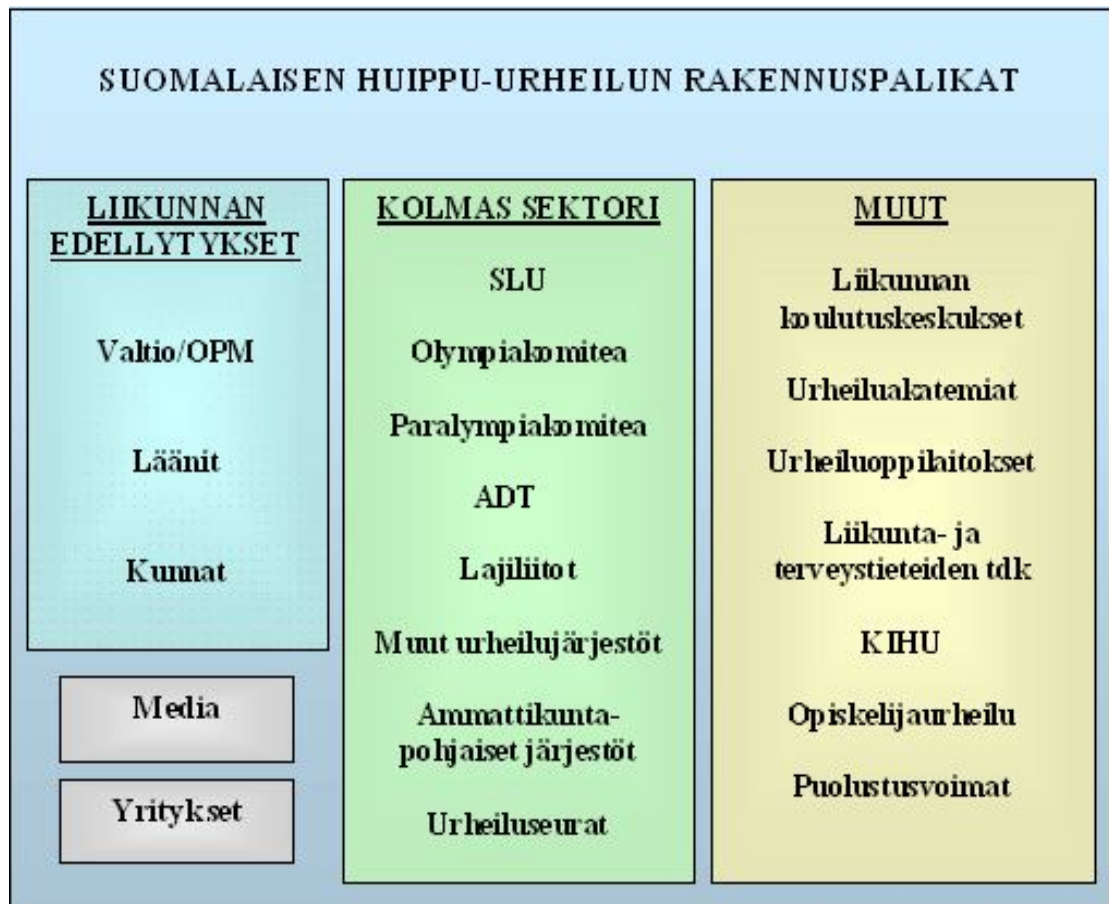
<http://urheilijayhdistys.fi/>. Luettu 18.12.2012.

Urheiluopistosäätiö. 2012. Luettavissa: <http://www.urheiluopistosaatio.fi/>. Luettu 18.12.2012.

Virtanen, A. 24.10.2012. Projektipäällikkö. Päijät-Hämeen Liikunta ja Urheilu. Haastattelu. Lahti.

Liitteet

Liite 1. Suomalaisen huippu-urheilun rakenne.

Liite 2. Urheilijoiden Ammattienedistämissäätiön opiskeluapurahan myöntämisperusteista lukuvuonna 2012–2013.

1. Opiskeluapurahan voidaan myöntää urheilijalle, joka

-opiskelee korkeakoulussa, toisen asteen ammatillisessa oppilaitoksessa tai muussa oppilaitoksessa tavoitteenaan tutkinnon suorittaminen. Edeltäviä opintoja ei vaadita, mutta apurahan saaja sitoutuu suorittamaan vaadittavan opintosuoritusmäärän lukuvuoden 2012-2013 aikana.

-valmentautuu systemaattisesti asianomaisen lajiliiton tai vastaavan urheilujärjestön maajoukkueessa tavoitteenaan kansainvälinen kilpailumenestys. Myöntämiskriteereitä ovat mm. jo saavutettu menestys nuorten ja aikuisten arvokisoissa (Olympiamenestys/edustus etusijalla), menestymispotentiaali tulevaisuudessa sekä lajin kansallinen ja kansainvälinen merkittävyys. Säätiö voi käyttää myös muita harkintaperusteita.

-on jo huippu-urheilu-uransa päättänyt menestynyt urheilija joka on urheilu-uran johdosta joutunut lykkäämään opiskeluaan.

-on iältään vähintään 18 vuotta(syntymävuosi 1994 tai aiemmin)

2. Apurahaa ei myönnetä

-ammattilaisurheilijoille, jotka saavat pääasiallisen elantonsa urheilemalla
-urheilijoille, joille opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM) on myöntänyt valtion valmennus- ja harjoitteluapurahan (ns. urheilija-apuraha). Vuodeksi 2013 hakevat opiskelevat kesälajien urheilijat voivat hakea lukuvuoden 2012-2013 opiskeluapurahaa. Heidän osalta opiskeluapurahapäätökset tehdään OKM:n urheiluapurahapäätösten jälkeen. Talvilajien urheilijat, joille on myönnetty kesällä 2012 urheilija-apuraha, eivät voi saada opiskeluapurahaa lukuvuodelle 2012-2013.

-lukio-opintoihin

3. Opiskeluapurahan suuruus ja tukivuosien enimmäismäärä

Apurahan suuruus on 2000 € ja se maksetaan kahdessa osassa (joulukuu ja huhtikuu). Ammatillisessa lisäkoulutuksessa(esim. ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa) apurahan suuruus määräytyy tutkinnon laajuuden mukaan ja on minimissään 1000 €.

Apuraha voidaan myöntää

- Korkeakoulututkintoon kolme kertaa
- Ammattikorkeakoulututkintoon kaksi kertaa
- Ammatilliseen perustutkintoon yhden kerran
- Ammatti ja erikoisammattitutkintoon yhden kerran

4. Poikkeus tukivuosien enimmäismäärään

Opiskeluapurahaa on mahdollista saada yksi ylimääräinen tukivuosi erityisin perustein. Perusteena voi olla esimerkiksi opintojen viivästyminen perustelluista urheilullisista syistä ja yleinen opintotuki on jo käytetty loppuun. Ylimääräisen tukivuoden aikana hakijan tulee saada tutkinto valmiiksi.

5. Opintosuoritusvaatimukset

Apurahan saaja tekee Urheilijoiden Ammattienedistämissäätiön kanssa sopimuksen, jossa hän aktiiviurheilijana sitoutuu suorittamaan vähintään 25 opintopistettä(korkeakoulut) tai 30 opintoviikkoa(ammatilliset perustutkinnot) lukuvuoden 2012-2013 aikana. Urheilu-uransa lopettaneiden päätoimisten opiskelijoiden tulee suorittaa vähintään 45 opintopistettä(korkeakoulut) tai 40 opintoviikkoa (ammatilliset perustutkinnot). Ammatti- ja erikoisammattitutkinnon osalta vaatimuksena on suoritettu tutkinto. Selvitys opintojen edistymisestä on tehtävä 30.8.2013 mennessä.

6. Apurahan takaisinperintä

Myönnettyä apurahaa ei kannata ottaa vastaan, jos tietää jo etukäteen, ettei opintoja kerry lukuvuoden aikana vaadittua määrää. Säätiö voi periä apurahan kokonaan tai osittain takaisin, ellei opintosuoritusten vähimmäisvaatimus täyty. Apurahan saajalle voidaan antaa lisäaikaa opintojen suorittamiselle, jolloin opintovaatimus ole täyttynyt. Tällöin urheilija on kuitenkin estynyt saamaan apurahaa seuraavana vuonna. Apurahan saamisen ehdoksi asetetuista vähimmäisopintosuoritusvaatimuksista voidaan takaisinperintää harkittaessa poiketa erittäin perustelluista syistä apurahan saajan antaman selvityksen perusteella.

**SVUL:N LAHDEN PIIRIN TUKIYHDISTYS RY:N
URHEILIJOIDEN OPISKELUAPURAHAN SÄÄNNÖT**

1 §. *Opiskeluapurahan tarkoituksena on tukea nuoria lahjakkaita urheilijoita heidän opinnoissaan.*

2 §. *Opiskeluapurahojen saajien valinnan suorittaa SVUL:n Lahden piirin Tukiyhdistys ry:n hallitus, joka päättää vuosittain apurahojen suuruudesta ja lukumäärästä.*

3 §. *Opiskeluapurahoja voivat hakea SVUL:n Lahden piiriin 31.10.2001 kuuluneiden seurojen urheilijat, jotka hakuvuosi mukaan lukien ovat edustaneet vähintään kolme vuotta SVUL:n Lahden piiriin kuulunutta seuraa ja edustavat piiriin kuulunutta seuraa myös seuraavana vuonna.*

4 §. *Opiskeluapurahaa voivat hakea III asteen koulutuksessa (yliopistot ja korkeakoulut) sekä II asteen koulutuksessa (lukiot ja ammatilliset oppilaitokset) opiskelevat urheilijat, jotka hakemisvuonna täyttävät vähintään 17 vuotta.*

5 §. *Opiskeluapurahaa voivat hakea yksilölajien urheilijat, jotka ovat sijoittuneet hakemis- tai sitä edeltäneenä vuonna 17-vuotiaiden tai sitä vanhempien ikäluokkien SM-kisoissa mitaleille tai edustaneet Suomea MM-, EM- tai PM- kisoissa tai tehneet Suomen ennätyksen.*

Poikkeuksena III asteen koulutuksessa opiskelevat aikuisten sarjan urheilijat, joiden harrastamien lajien kilpailutoiminta on laajaa ja kovatasoista, vaikka he eivät olisikaan SM-mitalisteja. Apurahan edellytyksenä on kuitenkin se, että he ovat lajissaan aivan kansallisen kärjen tuntumassa.

Palloilulajien urheilijat, jotka ovat lajissaan saavuttaneet yksilölajien SM-menestystä vastaavan tason pelaamalla esim. nuorten maajoukkueissa.

Mitalisijoituksiksi hyväksytään henkilökohtaisten mitalien lisäksi parikilpailujen- ja viestien mitalit, jos kisassa on ollut mukana vähintään kuusi paria tai viestijoukkuetta. Lisäksi urheilijoiden on oltava samaan seuran jäseniä.

6 §. *Urheilija voi saada opiskeluapurahan vain kerran.*

Poikkeuksena apurahan II asteen opiskelijana saanut urheilija, joka voi saada apurahan uudelleen kolmen vuoden kuluttua edellyttäen, että hän opiskelee III asteen koulutuksessa ja on yksityislajeissa sijoittunut aikuisten sarjan SM-kisoissa mitaleille tai täyttää 5 §. toisen momentin vaatimukset tai on palloilulajeissa saavuttanut vastaavan tason.

7 §. *Opiskeluapurahat julistetaan haettaviksi seuroille vuosittain lokakuussa lähetettävässä kirjeessä ja ne myönnetään hakemisvuoden marras-joulukuussa.*

8 §. *Urheilijaa sitoutuu noudattamaan erikoisliittojen ja Antidopingtoimikunnan (ADT) sääntöjä.*

Nämä säännöt on hyväksytty SVUL:n Lahden piirin Tukiyhdistys ry:n hallituksen kokouksessa 13.10.2011.

SVUL:N LAHDEN PIIRIN TUKIYHDISTYS RY

Liite 4. SVUL:n Lahden piiri Tukiyhdistys ry:n valmentajien opiskeluapurahojen säännöt

SVUL:N LAHDEN PIIRIN TUKIYHDISTYS RY:N VALMENTAJIEN OPISKELUAPURAHAN SÄÄNNÖT

1 §. Valmentajien opiskeluapurahan tarkoituksena on tukea valmentajia heidän jatko-opinnoissaan valmennustietouden lisäämiseksi.

Jatko-opinnoilla tarkoitetaan valtakunnallisen valmentajakoulutusjärjestelmän III ja IV tason koulutusta, josta vastaavat lajiliitot ja urheiluopistot.

2 §. Opiskeluapurahojen saajien valinnan suorittaa SVUL:n Lahden piirin Tukiyhdistyksen hallitus, joka päättää vuosittain apurahojen suuruudesta ja lukumäärästä.

3 §. Valmentajien opiskeluapurahoja voivat hakea SVUL:n Lahden piiriin 31.10.2001 kuuluneiden seurojen valmentajat.

4 §. Apuraha on käytettävä koulutukseen vuoden sisällä sen myöntämisestä.

5 §. Valmentaja-apuraha maksetaan valmentajan seuralle hänen esitettyään Tukiyhdistykselle todistuksen suorittamastaan kurssista.

6 §. Opiskeluapurahat julistetaan haettaviksi piiriin kuuluneille seuroille vuosittain syksyllä lähetettävässä kirjeessä ja ne myönnetään hakemisvuoden marras-joulukuussa.

Nämä säännöt on hyväksytty SVUL:n Lahden piirin Tukiyhdistys ry:n hallituksen kokouksessa 13.10.2011.

SVUL:N LAHDEN PIIRIN TUKIYHDISTYS RY

Liite 5. SVUL:n Lahden piiri Tukiyhdistys ry:n seura-apurahojen säännöt

SVUL:N LAHDEN PIIRIN TUKIYHDISTYS RY:N SEURA-APURAHOJEN SÄÄNNÖT

SVUL:n Lahden piirin Tukiyhdistys ry voi myöntää seura-apurahoja seuraaviin tarkoituksiin.

1 §. SVUL:n Lahden piiriin kuuluneiden seurojen perinnetiedon tallentamiseen. Kyseeseen tulevat seurojen historiikit ja juhlanäyttelyt sekä seuran toimintaan olennaisesti liittyvän erilaisen aineiston, valokuvien, varusteiden ja esineistön kokoaminen ja tallentaminen.

2 §. Seuran nuoriin urheilijoihin kohdistuviin projekteihin, joiden tarkoituksena on ennen kaikkea monipuolistaa, tehostaa, kehittää ja uudistaa seuran ns. perustoimintoja harjoittelua, valmennusta, koulutusta, leiritystä ja kilpailutoimintaa. Seura-apurahaa ei siis myönnetä seuran toimintaan itsestään selvyytensä kuuluvien perustoimintojen ylläpitämiseen ja seuran normaalin toiminnan pyörittämiseen.

3 §. Yhteistyössä Urheiluopistojen valmennuskeskusten ja seuran tai mahdollisesti useamman seuran kanssa järjestettäviin valmennuksen tehostamistoimenpiteisiin.

4 §. Yhteistyössä Suomen Urheiluopiston Johtoinstituutin ja seuran tai mahdollisesti useamman seuran kanssa tehtävään seuran kehittämistyöhön.

5 §. Seura-apurahoja voivat hakea SVUL:n Lahden piiriin 31.10.2001 kuuluneet seurat.

6 §. Seura-apuraha on käytettävä vuoden sisällä sen myöntämisestä.

7 §. Seura-apurahojen saajien valinnan suorittaa SVUL:n Lahden piirin Tukiyhdistys ry:n hallitus, joka päättää vuosittain apurahojen suuruudesta ja lukumäärästä.

8 §. Seura-apurahat julistetaan haettaviksi piiriin kuuluneille seuroille vuosittain syksyllä lähetettävässä kirjeessä ja ne myönnetään hakemisvuoden marras-joulukuussa.

Nämä säännöt on hyväksytty SVUL:n Lahden piirin Tukiyhdistys ry:n hallituksen kokouksessa 13.10.2011.

SVUL:N LAHDEN PIIRIN TUKIYHDISTYS RY

Liite 6. Teemahaastattelut projektissa mukana oleville toimijoille

1. Perustiedot
2. Historia ja tausta
3. Millaisina näette urheilijan mahdollisuudet ja olosuhteet Päijät-Hämeessä tällä hetkellä taloudellisuuden kannalta?
4. Millaisia taloudellisia tukimahdollisuuksia päijäthämäläisellä urheilijalla on?
5. Mikä on mielestänne onnistunein pilotointi projektin aikana?
6. Millaista hyötyä aloitetuista projekteista/pilotoinneista on urheilijalle taloudellisesti nyt tai tulevaisuudessa?
7. Miten näette, että projekti jatkuu tulevaisuudessa?
8. Onko projektilla mielestäsi osaa tulevaisuudessa urheilijan elämän kannalta?
9. Millaisia urheilijan tukimahdollisuuksien kannalta olennaisia asioita projektin avulla saavutettiin?
10. Minkä tahon/tahojen tulisi mielestäsi ottaa vastuu päijäthämäläisen urheilijan polun kehittämisestä?